

# Vykázání násilné osoby ze společného obydlí jako možný výchovný prostředek

Petr Pekař

---

Bakalářská práce  
2017



Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně  
Fakulta humanitních studií

---

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2016/2017

## ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Petr Pekař**

Osobní číslo: **H13189**

Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**

Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Vykázání násilné osoby ze společného obydlí jako možný výchovný prostředek**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení terminologie a teoretických východisek z oblasti problematiky domácího násilí, institutu vykázání a možností výchovného působení vykázání.

Příprava metodiky empirické části, zpracování projektu výzkumu a stanovení výzkumného problému.

Realizace kvantitativního výzkumu formou dotazníku.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

ČÍRTKOVÁ, Ludmila a Petra VITOUŠOVÁ. Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-2014-2.

CHRÁSKA, Miroslav. Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.

STRÍLKOVÁ, Patricie a Marek FRYŠTÁK. Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím. Ostrava: Key Publishing, 2009. ISBN 978-80-7418-020-0.

ŠEDIVÁ, Marie a kol. Metodický rámec interdisciplinární spolupráce na místní úrovni při řešení případů domácího násilí. Praha: Bílý kruh bezpečí, 2007. ISBN: 978-80-239-9449-0.

ŠEVČÍK, Drahomír a Naděžda ŠPATENKOVÁ. Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-690-2.

Vedoucí bakalářské práce:

**PhDr. Hana Včelařová**

Ústav pedagogických věd

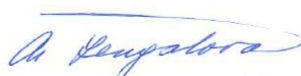
Datum zadání bakalářské práce:

**7. prosince 2016**

Termín odevzdání bakalářské práce:

**26. dubna 2017**

Ve Zlíně dne 7. prosince 2016



doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.  
děkanka



Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.  
ředitel ústavu

## PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby<sup>1)</sup>;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3<sup>2)</sup>;
- podle § 60<sup>3)</sup> odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60<sup>3)</sup> odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně ..... 19. 4. 2017 .....

.....  
.....

<sup>1)</sup> zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací;

<sup>2)</sup> Vysoká škola nevydávajícím zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užíje-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

## **ABSTRAKT**

Bakalářská práce je zaměřena na problematiku domácího násilí na Zlínsku a především následného vykázaní násilné osoby ze společného obydlí jako možného výchovného prostředku. Podkladem pro teoretickou část byla odborná literatura a platné zákony České republiky.

V praktické části se za pomoci dotazníkového šetření, jako jedné z kvantitativních metod výzkumu, zjišťuje především to, zda se domácí násilí po realizaci vykázaní opakuje a zda může být vykázaní ze společného obydlí výchovným prostředkem pro násilnou osobu. Cílem výzkumu je taktéž zjištění, jestli je ohrožená osoba v rámci vykázaní schopna odpoutat se od násilníka a posouzení vhodnosti a prospěšnosti interakce mezi sociálním pracovníkem a násilnou osobou.

**Klíčová slova:** domácí násilí, ohrožená osoba, násilná osoba, vykázaní, Policie České republiky, výchovný prostředek, sociální pracovník.

## **ABSTRACT**

The bachelor thesis is focused on the issues of domestic violence in the Zlín region, and primarily on the subsequent expulsion of the violent person from the household as a possible educational means. The theoretical part is based on specialized literature and valid laws of the Czech Republic.

In the practical part, a questionnaire, as an quantitative method, is used to ascertain whether domestic violence tend to happen again once the violent person is expelled from the household, and whether expulsion from the household is an educational means for the violent person. Another aim of the the research is finding out whether the threatened person is under the terms of expulsion able to mentally let go of the violent person, and whether interaction of a social worker with the violent person is beneficial

**Keywords:** Domestic violence, threatened person, violent person, expulsion, Czech Police, educational means, social worker.

Vyjadřuji tímto poděkování paní PhDr. Haně Včelařové za odborné vedení mé bakalářské práce, za její ochotu a cenné podněty a připomínky. Rovněž děkuji mé rodině za podporu a všem respondentům, kteří se podíleli na dotazníkovém šetření.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

## OBSAH

<b>ÚVOD</b> .....	<b>9</b>
<b>I TEORETICKÁ ČÁST</b> .....	<b>11</b>
<b>1 DOMÁCÍ NÁSILÍ</b> .....	<b>12</b>
1.1 FORMY DOMÁCÍHO NÁSILÍ.....	13
1.2 ZNAKY DOMÁCÍHO NÁSILÍ.....	14
<b>2 SUBJEKTY DOMÁCÍHO NÁSILÍ</b> .....	<b>16</b>
2.1 NÁSILNÉ OSOBY (OSOBNOST PACHATELE DOMÁCÍHO NÁSILÍ).....	16
2.2 OSOBY OHROŽENÉ DOMÁCÍM NÁSILÍM.....	18
2.2.1 Ženy jako oběti domácího násilí.....	19
2.2.2 Muži jako oběti domácího násilí.....	20
2.2.3 Děti jako oběti domácího násilí.....	20
<b>3 PROTIPRÁVNÍ JEDNÁNÍ ZPŮSOBENÉ DOMÁCÍM NÁSILÍM</b> .....	<b>22</b>
3.1 INSTITUT VYKÁZÁNÍ.....	25
3.2 POSTUP POLICIE PO OZNÁMENÍ INCIDENTU.....	27
3.3 ČINNOST POLICEJNÍHO ORGÁNU V DOBĚ VYKÁZÁNÍ.....	29
3.4 PRÁCE INTERVENČNÍHO CENTRA S OHROŽENOU OSOBOU.....	30
3.5 PRÁCE S NÁSILNOU OSOBOU.....	31
3.6 PRODLOUŽENÍ VYKÁZÁNÍ VYDÁNÍM PŘEDBĚŽNÉHO OPATŘENÍ ZE STRANY PŘÍSLUŠNÉHO SOUDU.....	33
3.7 OPAKOVANOST DOMÁCÍHO NÁSILÍ PO REALIZACI VYKÁZÁNÍ.....	34
3.8 ODPOUTÁNÍ SE OHROŽENÉ OSOBY OD NÁSILNÉ OSOBY V RÁMCI VYKÁZÁNÍ.....	35
<b>4 SHRNUÍ TEORETICKÉ ČÁSTI</b> .....	<b>37</b>
<b>II PRAKTICKÁ ČÁST</b> .....	<b>38</b>
<b>5 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ</b> .....	<b>39</b>
5.1 CÍLE VÝZKUMU.....	39
5.2 VÝZKUMNÉ OTÁZKY.....	40
5.3 VÝZKUMNÝ SOUBOR.....	40
5.4 TECHNIKA SBĚRU DAT.....	40
5.5 METODY ANALÝZY DAT.....	42
<b>6 INTERPRETACE A ANALÝZA ZÍSKANÝCH DAT</b> .....	<b>43</b>
6.1 SHRNUÍ VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ.....	61
6.2 DOPORUČENÍ PRO PRAXI.....	63
<b>ZÁVĚR</b> .....	<b>64</b>
<b>SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY</b> .....	<b>65</b>
<b>SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK</b> .....	<b>68</b>
<b>SEZNAM GRAFŮ</b> .....	<b>69</b>
<b>SEZNAM TABULEK</b> .....	<b>70</b>
<b>SEZNAM PŘÍLOH</b> .....	<b>71</b>



## ÚVOD

Domácí násilí bezpochyby stále představuje vážný celospolečenský problém. Je těžké proti němu bojovat, protože není mnohdy na první pohled vůbec zřejmé. Netýká se však vždy osob sociálně slabých, na pokraji společnosti. Naopak, nemalé množství případů se vyskytuje v rodinách vysoce postavených osob. Taktéž vzorec obydlí těchto rodin není pouze nepěkně vyhlížející byt, kterým se line hustý oblak cigaretového kouře, ale i krásné domy se zahradou. Nikoho by ani nenapadlo, co se za těmito dveřmi může skrývat. Všeobecně je však pravdou, že z větší části se tato problematika týká rodin s různými sociálními problémy. Těmito se pak právě nejčastěji zabývají sociální pracovníci či policisté.

Bude tomu 10 let, kdy byl do zákona o Policii České republiky implementován institut vykázání, a to díky iniciativě občanského sdružení Bílý kruh bezpečí, jehož prioritou bylo připravit a prosadit systémové změny v oblasti řešení případů domácího násilí.

Díky tomuto institutu se daří policejnímu orgánu vstupovat efektivním způsobem mezi násilnou osobu a ohroženou obou, která je pod vlivem domácího násilí. Policie České republiky řeší velké množství případů s podezřením na domácí násilí, jehož znaky jsou zde naplněny ať už částečně nebo úplně. Když dojde jen k částečnému naplnění znaků domácího násilí, hrozí násilné osobě postih za přestupek nebo trest za spáchání trestného činu. Pokud však dojde k naplnění všech znaků domácího násilí, může policejní orgán, dle svého uvážení, využít své oprávnění a vykázat násilnou osobu ze společného obydlí. A to na dobu 10 dnů. Je ovšem nutné zdůraznit, že jde o oprávnění, nikoli o povinnost policejního orgánu.

Jakmile je na daný případ domácího násilí implementován institut vykázání, začíná se rozbíhat spleť velkého množství úkonů. Jelikož jde o zásah do práv a svobod násilné osoby, je nutné vše řádné podložit a zadokumentovat. Pomineme-li profesionální pohled na věc, musíme podotknout, že celý tento úkon pro policistu není zdaleka jednoduchý.

Ovšem následné setkání s ohroženou osobou po realizovaném vykázání, odpoutanou od násilníka a nacházející se v dobré psychické kondici, mu pak může být příjemnou odměnou. A to nejen jemu, ale i pracovníku intervenčního centra, který měl možnost se v rámci vykázání oběti domácího násilí věnovat.

Výchovným prostředkem by měla být pro násilnou osobu sankce za spáchání přestupku či postih za spáchání trestného činu. Ovšem i vykázání by mohlo působit na násilnou osobu

výchovně a to proto, že vlivem svého negativního chování musí opustit na nejméně deset dnů svůj domov. Podstatou je, aby si násilná osoba uvědomila nevhodnost svého chování či jednání. Možný výchovný prostředek by mohla umocnit skutečnost, že do kontaktu s násilnou osobou vstoupí sociální pracovník.

V teoretické části bakalářské práce se zaměříme na zpracování literární rešerše k danému tématu. Za pomoci odborné literatury popíšeme domácí násilí, jeho formy a znaky, subjekty domácího násilí a protiprávní jednání způsobené tímto sociálně patologickým jevem. V neposlední řadě definuji institut vykázaní a činnost policejního orgánu a intervenčního centra v této problematice.

V praktické části bude zpracován vlastní výzkum za pomoci dotazníkového šetření, který bude zjišťovat, zda může vykázaní ze společného obydlí působit na násilnou osobu jako možný výchovný prostředek a jaké faktory k tomu mohou přispět. Zda se po realizaci vykázaní, vykázaní opakuje, zda je ohrožená osoba schopna se v rámci doby vykázaní odpoutat od té násilné a jakým způsobem. A v poslední řadě bude výzkumem zjišťováno, zda je vhodné, aby při vykázaní násilné osoby ze společného obydlí s touto vešel ve styk sociální pracovník. Výzkum bude probíhat na Zlínsku.

## I. TEORETICKÁ ČÁST

## 1 DOMÁCÍ NÁSILÍ

Definice pojmu domácí násilí existuje velké množství, což poukazuje na značnou terminologickou nejednotnost. Podle Špatenkové (2011, s. 110) lze pojem domácí násilí charakterizovat jako neoprávněně vydobytou převahu některého rodinného příslušníka nad dalším příslušníkem, popř. příslušníky, nebo jako využívání větší fyzické zdatnosti k provádění protiprávního jednání vůči jiné osobě, resp. osobám v rodině.

Hart a Hartlová (2010, s. 333) popsali domácí násilí jako zneužití životního partnera nebo jiného člena domácnosti, buď za použití násilí, nebo psychického ubližování.

„Domácí násilí je nejrozšířenější formou násilí vůbec, přičemž je současně formou nejméně kontrolovanou a co do své frekvence a závažnosti nejvíce podceňovanou.“ (Matoušek, 2010, s. 227)

Voňková (2008, s. 16-17) se ve své publikaci nechala inspirovat definicí Rady Evropy z roku 1985, podle které je v České republice jak odbornou tak laickou veřejností násilí v rodině chápáno v širším slova smyslu jako násilné chování, za které se považuje jakýkoli úkon jednoho člena domácnosti proti jinému členu téže domácnosti, který má neblahé důsledky na žití, fyzickou či psychickou rovnováhu, nebo svobodu dalšího člena rodiny, nebo má negativní vliv na osobnostní rozvoj.

Nejvíce výstižnou definicí se jeví tato: "Domácí násilí zpravidla označuje týrání a násilné jednání, odehrávající se mezi osobami blízkými, žijícími ve společném bytě nebo domě, kdy jedna násilná osoba získává a udržuje nad druhou moc a kontrolu. Jedná se o fyzické i slovní útoky, tělesné týrání, omezování osobní svobody, vydírání, sexuální zneužívání, výhrůžky apod. Toto chování vyvolává trvalý strach oběti ze svého trýznitele, což umožňuje násilníkovi udržovat nad obětí neomezené mocenské postavení a donutit jí, aby se podřídila její vůli. Kontrolu veškerého života oběti uplatňuje násilník jako svůj samozřejmý nárok." (Macková, 2006 cit. podle Bednářová a kol., 2009, s. 6)

Trestní zákoník České republiky pojem násilí jako takový nerozeznává. Řeší obecně násilí mezi osobami žijícími ve společném obydlí. Obdobně pojednává i zákon o přestupcích.

V rámci definice domácího násilí je nutné poukázat i na to, jaké jednání není považováno za domácí násilí. Dle občanského sdružení Bílý kruh bezpečí, které je v České republice nejvíce zainteresováno do této problematiky, domácím násilím není drobná hádka nebo vzájemný konflikt mezi partnery. (Bílý kruh bezpečí, 2009)

## 1.1 Formy domácího násilí

Dle Špatenkové a Ševčíka, (2011, s. 47-52) se formy domácího násilí dělí do pěti skupin. Ve všech formách domácího násilí chce násilná osoba jediné, a to nabýt moc a mít druhého zcela pod kontrolou. Násilné osoby postupují tak, aby toho dosáhli, takže dotyčného jedince ponížují, zakazují mu kontakt s jinými osobami, uchylují se k fyzickým trestům, vyhrožují apod.

Jednotlivé formy domácího násilí:

1. Fyzické násilí – Jedná se o nejsurovější a nejzřetelnější formu domácího násilí. Násilník používá fyzickou sílu, popř. její hrozbu. Obsahuje velké spektrum násilných úkonů – bití pěstmi, fackování, kopání, škrcení, ohrožování zbraní, apod. (Špatenková a Ševčík, 2011, s. 47-48)

Fyzické násilí nemusí vycházet pouze z instinktivního chování, ale také sis jej může násilník důmyslně promyslet a naplánovat. (Spurný, 1996, s. 7)

2. Psychické násilí – Jedná se o cílené narušení duševní rovnováhy. Tato forma násilí bývá značně propracována, až se stává ze strany okolí akceptovatelná. Hůře se dokazuje, jelikož následky nejsou zřejmé, jako např. modřiny. Ve své podstatě může mít fatální následky na psychiku ohrožené osoby. Psychické násilí se dále dělí na verbální (napadání slovy nebo vulgarismy, urážky, obviňování, terorizování, vyhrožování, žárlivé výstupy, apod.) a na neverbální (poškození věcí, ke kterým má ohrožená osoba citové pouto). (Špatenková a Ševčík, 2011, s. 49)

Osoba, na níž je psychické násilí pácháno se s útoky může vyrovnávat dlouho, ne-li celý svůj život. Násilná osoba tak útočí na sebevědomí ohrožené osoby, která následně cítí vinu za vzniklou situaci. Je zmanipulovaná. (Vargová a kol., 2008, s. 122)

3. Ekonomické násilí – Násilná osoba jako živitel rodiny neposkytuje finanční prostředky na chod domácnosti či na uspokojování rodinných potřeb. Vláda nad finanční situací. Patří sem i zneužívání majetku ohrožené osoby, popř. jeho prodej.
4. Sociální násilí – Zde se jako hlavní jeví zákaz stýkání se s rodinnými příslušníky, kamarády, kolegy z práce. Násilník, chce vědět, kde, kdy a s kým se ohrožená osoba stýkala, či stýkat bude. Chce mít nadvládu nad jejími kontakty. (Špatenková a Ševčík, 2011, s. 50)

5. Sexuální násilí – Nejčastěji se vyskytuje mezi násilnou a ohroženou osobu ve stavu partnerském. Lze charakterizovat také jako nucení druhého k sexuálnímu styku či k jiným sexuálním praktikám. Objevuje se zde velké množství agrese. Tyto praktiky jsou ze strany násilné osoby často cíleny tak, aby byla ohrožená osoba ponížena. (Špatenková a Ševčík, 2011, s. 51)

Nemusí být tedy hlavním cílem pachatele uspokojit své sexuální pudy. (Conwayová, 2007, s. 20)

Ze zmiňovaných forem domácího násilí můžeme psychické násilí vnímat jako nejhorší, z hlediska dlouhodobých následků, které může u jedince vyvolat. Dá se nejhůře odhalit a může dlouhodobě probíhat bez povšimnutí. Velmi těžce se pak takto postižená osoba léčí. Musí být předepisovány různé medikamenty.

V následující podkapitole rozebereme znaky domácího násilí.

## 1.2 Znaky domácího násilí

Bílý kruh bezpečí klíčové znaky domácího násilí definuje takto:

Opakování a dlouhodobost – Pouze jedno napadení, jeden agresivní úkon nemůže být ihned označován za domácí násilí. Rozhodně se však může jednat o jeho počátek.

Eskalace – Počínáje různými urážkami, lehčími spory, přes psychické týrání, končí u fyzických útoků a vážných trestných činů, ovlivňujících život a zdraví jedince.

Rozdělení rolí – Je naprosto jasné, kdo je ohrožená osoba a kdo je násilná osoba. Tyto role se nestřídají, jak se může stávat u vzájemných hádek či sporů. Role aktérů jsou jasné a nepochybnitelné.

Neveřejnost – Všechny úkony domácího násilí jsou prováděny za zavřenými dveřmi, příbuzní, přátelé, sousedi nemusí mít ani tušení, že je něco v nepořádku. (Bílý kruh bezpečí, 2009)

Aby byl skutek považován za domácí násilí, musí být tyto čtyři znaky splněny současně. Když jeden znak chybí, může se jednat o jiný druh problému v domácnosti. Všeobecně však platí, že u většiny případů bude jeden z chybějících znaků v blízké době splněn, a pak

se již vskutku bude jednat o domácí násilí. Znak eskalace je následně s postupem času považován jako znak vedlejší či podpůrný.

Špatenková se Ševčíkem (2011, s. 39-41) se pokusili o vlastní vymezení definic znaků domácího násilí:

1. Historie domácího násilí – Za domácí násilí se nepovažuje pouze jeden násilný akt, nýbrž jednání agresora, které je konstantní, trvající delší dobu a stále se opakující. Počátek domácího násilí se projevuje spíše verbálně, čili různými výhrůzkami, ponižováním, vyhrožováním apod.
2. Stupňování násilí – Situace se začíná zhoršovat, k verbálnímu napadání se přidávají prvotní fyzické útoky, přibývající postupně na intenzitě. Nejdříve se tedy jedná o ataky na lidskou důstojnost a pak následují útoky na samotné zdraví oběti domácího násilí.
3. Násilí mezi blízkými osobami – Účastníci domácího násilí jsou úzce spjati po citové, sociální a ekonomické stránce. Na rozdíl od Bílého kruhu bezpečí, který definuje role mezi aktéry domácího násilí jako jasné a neměnné, Špatenková se Ševčíkem (2011, s. 39-40) se domnívají, že tomu tak vždy být nemusí. Za násilnou osobu nepokládáme vždy "slabý článek" v domácnosti. Mocenství může mít různé podoby, a ačkoli násilná osoba nedisponuje fyzickou převahou, může být výborným manipulátorem, direktivní a dominantní osobností.
4. Společné obydlí, společná domácnost – Vzhledem k tomu, že domácí násilí je většinou soukromou záležitostí, je také prováděno doma ve společném obydlí. Tento model se taktéž může objevit u osob nemajících domov, tzv. bezdomovců, kteří spolu obývají squat, místo k noclehu někde venku apod. Všeobecně však domácí násilí nemusí probíhat pouze doma za zavřenými dveřmi, ale také před očima veřejnosti na různých společenských akcích, na pracovištích, chodbách domu apod.

Podkapitolou znaky domácího násilí uzavíráme základní informace o domácím násilí. Dozvěděli jsme se různé definice tohoto jevu a taktéž jeho možné formy a znaky. V následující kapitole se zaměříme na subjekty domácího násilí.

## 2 SUBJEKTY DOMÁCÍHO NÁSILÍ

Primární je diferenciací rolí subjektů domácího násilí na osobu násilnou a osobu ohroženou domácím násilím. Ve vztahu těchto dvou osob je patrná asymetrie, která se projevuje tak, že násilná osoba, čili agresor má zřetelnou nadvládu nad ohroženou osobou. Součástí kapitoly jsou i konkrétní klasifikace pachatelů domácího násilí a obětí domácího násilí.

### 2.1 Násilné osoby (osobnost pachatele domácího násilí)

Osobu pachatele je schopn nejlépe popsat jedinec, na kterém bylo domácí násilí vykonáváno.

Bednářová (2009, s. 24) ve své publikaci uvedla, že hlavním pachatelem domácího násilí je v našich sociálních a kulturních podmínkách muž. Vyvrátila také to, že násilníkem nemusí být vždy člověk z okraje společnosti, nevzdělaný a nepřizpůsobivý. Naopak, stále více se setkáváme v této problematice s vysokoškolsky vzdělanými jedinci s nadprůměrnou inteligencí. Pro oběti domácího násilí je potom velmi těžké dokázat před okolím důvěryhodnost svých problémů.

Podle Bednářové (2009, s. 22-23) se jisté znaky, mající oběť varovat, že se bude jednat o rizikový vztah, mohou ukazovat již od jeho samotného počátku. Například jeden z partnerů na druhého brzy naléhá a "tlačí" jej do zasnub, svatby, dětí apod. Chce si jej tzv. pojistit. Dalším znakem může být přílišná dominance ve vztahu, kdy za svého partnera automaticky rozhoduje jeho dominantnější protějšek ve všech důležitých i banálních záležitostech. Hraje si ve své podstatě na zákonného zástupce nezletilé a částečně nesvéprávné osoby. Osobnost pachatele bývá sebestředná, narcistická, ženy jsou pro něj méněcenné bytosti.

Autoři Čech a kol. (2011, s. 6) uvedli, že je pro většinu pachatelů domácího násilí společným znakem tzv. dvojí tvář. Na okolní svět působí příjemně a sebevědomě, zatímco v soukromí si chybějící sebevědomí "léčí" na svých blízkých, nad kterými využívají svou fyzickou či psychickou převahu. Publikace tedy naznačuje, že násilné chování není v přímé souvislosti s duševní poruchou.

Bednářová (2009, s. 23) také popisuje další rizikové faktory pachatele domácího násilí, jako jsou:

- sklony k alkoholismu,
- užívání návykových látek,



- násilná kriminální minulost partnera nebo osob z jeho blízkého okolí,
- nevyzpytatelné agresivní chování,
- mocnářství a silové působení jako nástroj k ovládnutí slabších jedinců,
- sebevražedné sklony, chorobná žárlivost, sklony k sebepoškození apod.,
- manipulátorství.

Špatenková (2011, s. 61-64) ve své publikaci doplnila ještě další faktory agresivního chování pachatelů domácího násilí, které Bednářová ani Čech a kol. nezmiňují:

**Vystavení se těžkým chronickým stresovým situacím**, zejména vážným problémům ve finanční sféře, se zaměstnáním, se zdravotním stavem, se sexuální orientací. Stresové situace může vyvolat též rozpad vztahu, smrt v rodině, rozpory v rodině nebo problémy s výchovou dětí.

**Frustrace**. Silné zklamání ze současného soužití s partnerkou, zklamání z jednotvárného manželského nebo rodinného života. Jedinec je frustrován tím, že neví co si počnout se svým životem, kdy mu chybí jasný životní cíl.

**Pocit ohrožení**, z možného ztrapnění se nebo ze zavrhnutí, může vést k tomu, že se jedinec chová násilnický, aby se chránil.

**Závislost na vztahu**. Vztah je do jisté míry krásný a intenzivní, a přesto si partneři uvědomují, že je zde něco v nepořádku, něco až nenávistného. Partneři se milují, ale nemohou spolu žít.

Pokud násilník vyrůstal v dětství v prostředí, kde bylo násilí na normálním pořádku dne, převzal za své **vzory a modely tohoto chování**. Takovéto vzory chování může jedinec převzít, i pokud byl v dětství násilí opakovaně tvrdě vystaven. Po tomto prožitku se jedinec snaží překonat pocit bezmoci a beznaděje, touží být silný, nikoli slabý.

**Zdravotní indispozice**, neurologické poruchy, psychické onemocnění, popř. poruchy osobnosti.

V poslední řadě hovoří Špatenková o tom, že příčinou násilného chování je i velká tolerance společnosti k domácímu násilí.

## 2.2 Osoby ohrožené domácím násilím

Střílková a Fryšták (2009, s. 21) uvádějí ve své publikaci, že nelze přesně specifikovat osobu ohroženou domácím násilím. Dle jejich slov má na tuto problematiku velká většina populace jednotný názor. A to ten, že se obětí domácího násilí může stát pouze slabší jedinec, který ani nejeví známky toho, že by byl týrán. Ovšem obětí domácího násilí se může stát v podstatě kdokoli. Dobré zázemí, pracovní a finanční jistoty nemusejí oběti ochránit proti násilí, které se může dít v soukromí jejich obydlí. Autoři podotýkají, že nepřímými aktéry, které lze též považovat za oběti domácího násilí, jsou bezpochyby děti, které počínání agresora bezprostředně přihlížejí.

Střílková a Fryšták (2009, s. 20) rozdělili kritéria typologie obětí podle:

- pozorovatelných projevů člověka,
- vyspělosti lidského jedince,
- pohlavní příslušnosti,
- životních zvyklostí,
- vzájemného působení obětí – pachatel.

Nejčastější typologií obětí je poslední zmiňovaný, a to vzájemné působení obětí – pachatel.

První z typů je ten, že se násilník a ohrožená osoba znají, a tak jejich vzájemné působení ovlivňuje stimulaci násilníka. Jde tedy o zúčastňující se oběť a tento typ se řadí mezi tzv. vztahové delikty. Druhý typ je nezúčastňující se oběť. Zde na sebe účastníci vzájemně nepůsobí. Oběť tak nemá možnost ohrožení rozpoznat. Další z typů hovoří o tom, že se může oběť sama vystavovat nebezpečí, jelikož špatně vyhodnotila nebezpečí, které jí hrozí. Jde o tzv. provokující oběť, právě provokace může u násilníka startovat násilné útoky. Předposlední z typů je latentní oběť. U ohrožené osoby se hromadí všechny viktimgenní faktory. Jedná se zde o činy s velmi latentní povahou, páchané zejména v domácnostech a rodinných kruzích. Poslední typ je popisován, že se osoba vyskytla v nesprávnou dobu na nesprávném místě. Jde o nepravou oběť.

### 2.2.1 Ženy jako oběti domácího násilí

Podle všech publikací i dostupných statistických údajů doma i v zahraničí, jsou všeobecně nejvíce ohroženy domácím násilím ženy. Čech a kol. (2011, s. 12) vidí důvod vzniku domácího násilí na ženě v jejím dospělém věku už v raném dětství. Jestliže byla totiž v mladém věku žena sama týraná svými rodiči nebo pasivně přihlížející týrání své matky agresorem, je u ní větší pravděpodobnost, že se sama stane obětí domácího násilí. Popřípadě se nebude schopna efektivně ubránit při různých projevech agrese. Vzhledem k tomu, že se od dětství žena pohybovala v násilném prostředí, začala jej považovat za rutinní součást jednání muže se ženou. Je pak velmi obvyklé, že si sama hledá partnera dle vzoru svého otce a jeho vlastností. Dokud agrese pachatele domácího násilí nevygraduje například napadením dítěte, žena má tendence jeho jednání ospravedlňovat a nebrat jej příliš vážně. Nechá se obelhávat planými sliby o nápravě a omluvami. Mnohokrát je na svém partnerovi tak závislá, že od něj nedovede odejít.

Ševčík se Špatenkovou (2011, s. 92) popsali **klasický obraz týrané ženy**. Je zde patrná materiální závislost na partnerovi, poslušnost, podřízenost. Žena se nestýká se svými přáteli, velmi málo se objevuje ve společnosti. Její situace ji přijde neřešitelná, propadá pocitu beznaděje a přesvědčení, že se jí vše děje zaslouženě. V intimním životě se snaží partnerovi vyhovět, aby se jejich vztah upevnil.

Střílková a Fryšták (2009, s. 22) ještě doplňují, že žena neuznává to, že se stala obětí agresora a pro následky fyzického násilí si vymýšlí jiné důvody jejich vzniku. Týraná žena není schopna jednat a vystupovat nestrojeně.

Tak jako u násilných mužů, i u některých žen můžeme poukázat na to, že svému okolí představují tzv. dvojí tvář. To ve své publikaci zmiňuje Ševčík se Špatenkovou (2011, s. 92). Před okolím se tedy mohou zdát, že jsou neaktivní, ovšem skutečnost bývá jiná. Jsou to ženy silné, musí totiž přežívat každodenní útrapy domácího násilí. Mnohdy jsou mezi nimi ženy budující kariéru, mimo domov vystupují sebevědomě. I ony se však bojí zažádat si o pomoc.

Ševčík a Špatenková (2011, s. 93) uzavírají problematiku týraných žen názorem, že na tuto situaci bylo ještě před lety pohlíženo laxně. Ženy nenašly pochopení u žádných orgánů, institucí ani nejbližšího okolí. To způsobila neznalost této problematiky. Nyní legislativa nabízí konkrétní způsoby řešení.

### 2.2.2 Muži jako oběti domácího násilí

Ševčík s Huntovou (2011, s. 95 – 97) a též Čech a kol. (2011, s. 22 - 24) se ve svých publikacích zaobírají také skupinou ohrožených mužů v rámci domácího násilí. Autoři těchto publikací se shodují, že k páchání domácího násilí na mužích dochází samozřejmě méně než páchání na ženách, popř. dětech. Toto Huntová podložila i několika výzkumy provedenými v zahraničí. Na mužích je pácháno zejména násilí psychické, kdy je tzv. shazována jejich mužnost, připomínána jejich neschopnost a to i po sexuální stránce. Dále je na mužích pácháno i fyzické násilí. Autoři však uvádějí, že na mužích není násilí pácháno v takové intenzitě, jako na jiných skupinách ohrožených osob. Jde zde zejména o drobné napadání jako pošťuchování, štípání, kousance, tahání za vlasy atd. I když jde v mnoha případech o drobnější incidenty, tak i ty mohou v psychice muže zanechat značné stopy. V neposlední řadě je též na mužích pácháno tzv. finanční násilí. Protějšek muže odstříhne od peněžních prostředků a přerozděluje je dle vlastního uvážení.

### 2.2.3 Děti jako oběti domácího násilí

Děti jako ohrožené osoby v rámci domácího násilí. Ševčík a Špatenková (2011, s. 120 - 121) a stejně tak i Čech a kol. (2011, s. 19) rozdělují děti jako oběti domácího násilí na dvě skupiny. Na nepřímé svědky a přímé účastníky.

Za nepřímé svědky se považují děti, vyrůstají v domácnosti, kde přihlížejí zde páchanému domácímu násilí. Autoři poukazují, že na toto svědectví samozřejmě děti reagují jinak v závislosti na jejich věku, popř. pohlaví. Přítomnost tohoto násilí zasahuje velmi jejich psychiku, prožívají stejné pocity jako oběť - pocit strachu, pocit viny atd. Mohou si vsugerovat, že za problémy mohou oni. Tento špatný psychický stav se může přenést do stavu fyzického. Jak o něm hovoří ve své knize Bednářová a kol. (2009, s. 35). Jde o tzv. somatizaci. Děti mohou trpět bolestmi břicha, zažívacími problémy a dalšími závažnějšími onemocněními. Můžou mít dále potíže s nechutenstvím, nespavostí, popř. s pomočováním. Bednářová podotýká, že se děti mohou stát nepřímým účastníkem domácího násilí i v případě, že se dítě snaží ohroženou osobu před násilníkem bránit, nebo když se ohrožená osoba v době napadání snaží uklidnit rozrušené dítě a vezme jej třeba do rukou. Při těchto situacích pak vznikají úrazy dětí. Shora uvedení autoři se pak opět shodují, že děti přihlížející domácímu násilí přejímají vzorce chování agresora, kdy jej mohou aplikovat na svých vrstevnících, nebo jak bylo již v práci opakovaně zmíněno, budou tyto vzorce aplikovat v dospělosti na svých rodinných příslušnících.

Dítě je přímou obětí domácího násilí, pakliže je vystaveno ze strany násilnického rodiče, popř. jiného blízkého člověka fyzickému, psychickému nebo sexuálnímu násilí. Říká Ševčík (2011, s. 120).

Čech a kol. (2011, s. 20) hovoří v tomto smyslu o syndromu zvanému CAN, tedy syndrom týraného, zneužívaného a zanedbaného dítěte. Definován Zdravotnickou komisí Rady Evropy v roce 1992 jako: "Poškození tělesného duševního i společenského stavu a vývoje dítěte, které vznikne v důsledku jakéhokoliv nenáhodného jednání rodičů nebo jiné dospělé osoby, jež je v dané společnosti hodnoceno jako nepřijatelné. Jde o soubor negativních důsledků špatného zacházení s dítětem." V publikaci jsou pak rozlišeny tři základní varianty syndromu dle způsobu ubližování.

Kategorie syndromu však detailněji popsali Střílková a Fryšták, (2009, s. 22 -23), jedná se tedy o:

- Fyzické týrání - Úmyslné a hrubé fyzické ubližování dítěti, popř. nezabránění tomuto ubližování. Může se projevovat též jako intenzivní tělesné kárání dítěte, které převažuje nad ostatními výchovnými prostředky.
- Psychické násilí – Dopad na citový vývoj, vývoj jeho chování a osobnosti, vlivem špatného chování k dítěti
- Sexuální zneužívání – Obsahuje všechny úmyslné druhy chování se sexuálním podtextem vůči dítěti. I sexuální chování, které dítě nijak fyzicky nepocítuje a může se jevit jako příjemné, může poškodit psychický vývoj dítěte.
- Zanedbávání - Takové opomenutí péče, které vede k újmě na vývoji dítěte.
- Šikanování – Agresivní chování vůči fyzicky slabšímu jednotlivci, který může být též v závislém postavení.
- Systémové týrání – Systém, jenž paradoxně vznikl na ochranu dítěte. Např. opakující se přebytečná lékařská vyšetření, přepínání dítěte, popř. neadekvátní přístup k dítěti v rámci školní docházky.
- Sekundární viktimizace – Další zraňování dítěte v rámci vyšetřování násilí.
- Münchausenův syndrom v zastoupení – Rodič si vymýšlí různá onemocnění, předstírá symptomy, nechává se neustále vyšetřovat a hospitalizovat. Patologická touha po onemocnění a získání statutu pacienta. Rodič pak přenáší příznaky onemocnění na potomka. Tímto způsobem zneužívá své dítě.

### 3 PROTIPRÁVNÍ JEDNÁNÍ ZPŮSOBENÉ DOMÁCÍM NÁSILÍM

V příčinné souvislosti při páchání jevu zvaného domácí násilí se násilná osoba dopouští též protiprávního jednání trestně právního charakteru. Páchá tedy přestupky nebo trestné činy. Ve spojitosti s pácháním domácího násilí se může prolínat i několik trestných činů či přestupků.

Pro posuzování právní kvalifikace protiprávního jednání jsou zde orgány činné v trestním řízení, především však Policie ČR.

Ševčík a Špaténková (2011, s. 141) uvádějí, že policie v rámci šetření oznámeného incidentu ve společném obydlí, vyhodnotí chování násilné osoby a pokud došlo k menší míře intenzity útoku, a není dáno podezření ze spáchání trestného činu, může věc kvalifikovat jako přestupek proti občanskému soužití, dle ust. § 49 z.č. 200/1990 Sb., ve znění pozdější předpisů:

*Přestupky proti občanskému soužití*

*(1) Přestupku se dopustí ten, kdo*

*a) jinému ublíží na cti tím, že ho urazí nebo vydá v posměch, nebo*

*b) jinému ublíží na zdraví.*

*(2) Přestupku se dopustí ten, kdo úmyslně naruší občanské soužití tím, že*

*a) jinému vyhrožuje újmou na zdraví,*

*b) jiného nepravdivě obviní z přestupku,*

*c) se vůči jinému dopustí schválnosti, nebo*

*d) se vůči jinému dopustí jiného hrubého jednání. (Česko, 1990)*

Ševčík a Špaténková (2011, s. 141) poukazují na skutečnost, že přestupek proti občanskému soužití, dle § 49 odst. 1 písm. a) z.č. 200/1990 Sb., ve znění pozdější předpisů, je tzv. přestupkem návrhovým. Dále se všechny výše uvedené přestupky také stávají návrhovými, pokud jsou spáchány mezi osobami blízkými. Tyto přestupky mohou projednávat jen správní orgány obcí s rozšířenou působností a to na návrh postižené osoby. Ševčík a Špaténková (2011, s. 141) uvádějí, že většina poškozených osob však od podání návrhu k projednání přestupku upouští, jelikož projednání protiprávního jednání pachatele dle jejich soudu neřeší nastalou situaci v jejich domácnosti. Zaevidování tohoto přestupku, však

v budoucnu může sloužit jako důkaz při podání návrhu, na vydání předběžného opatření k soudu, k prodloužení vykazání násilné osoby ze společného obydlí, v rámci páchaní domácího násilí.

Střílková a Fryšták (2009, s. 28 – 30) řeší poměry před novelizací trestního zákoníku provedenou zákonem č. 91/2004 Sb. Poukazují na skutečnost, že před touto novelou bylo velmi těžké protiprávní jednání kvalifikovat jako trestné, jelikož nebyly naplněny znaky skutkové podstaty z tehdejšího výčtu trestných činů. A tak protiprávní jednání násilné osoby většinou skončilo jen v rovině přestupkové. Až s novelou výše uvedeného zákona byl do trestního zákoníku implementován přečin Týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě, evidovaný pod § 215 trestního zákoníku. S účinností od 1. 1. 2010 byl celý trestní zákoník novelizován a předmětný trestný čin byl přejmenován na Týrání osoby žijící ve společném obydlí, dle ust. § 199 trestního zákoníku.

#### *Týrání osoby žijící ve společném obydlí*

*(1) Kdo týrá osobu blízkou nebo jinou osobu žijící s ním ve společném obydlí, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta.*

*(2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,*

*a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 zvláště surovým nebo trýznivým způsobem,*

*b) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví,*

*c) spáchá-li takový čin nejméně na dvou osobách, nebo*

*d) páchá-li takový čin po delší dobu.*

*(3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1*

*a) těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob, nebo*

*b) smrt. (Česko, 2009, s. 398)*

Střílková a Fryšták uvádějí, že tento trestný čin je též označován jako domácí násilí. Dále pak rozebírají skutkovou podstatu tohoto trestného činu zejména pak pojem týrání v kontextu tohoto trestného činu. Týrání je dle jejich slov: "Zlé nakládání s osobou blízkou nebo jinou osobou žijící s pachatelem ve společném obydlí, vyznačující se vyšší stupněm hrubosti a bezcitnosti a určitou trvalostí, které osoba pociťuje jako těžké příkoří." Autoři podotýkají, že je nutné uvést, co je vlastně společné obydlí. Jedná se tedy o dům, byt nebo

jinou prostora sloužící k bydlení a příslušenství k němu náležící. Mimo zmíněný dům a byt tak mohou podmínky splňovat obytné chaty, ubytovny, hotely, internáty, vysokoškolské koleje, apod.

Ševčík a Špaténková (2011, s. 143) ve své knize říkají, že jedním z důležitých faktorů trestného činu Týrání osoby žijící ve společné domácnosti je to, že k zahájení trestního stíhání podezřelého není třeba souhlas poškozeného, jak tomu je u jiných trestných činů, vyjmenovaných v § 163 trestního řádu, spáchaných mezi osobami blízkými. Jak již bylo výše v rámci přestupkového řízení uvedeno, i v rámci trestního řízení, v mnoha případech vzal zpět poškozený subjekt souhlas s trestním stíháním. V rámci novelizace se zákonodárce rozhodl, že rozhodnutí o trestním stíhání nechají plně na orgánech činných v trestním řízení.

Všechny ostatní možné trestné činy páchané společně s domácím násilím popsali ve své publikaci Čech a kol. (2011, s. 89 – 99). Zmíněné trestné činy mohou být páchány samostatně nebo v souběhu více trestných činů. Jde o tyto:

- Útisk dle ust. § 177 trestního zákoníku, pachatel jiného nutí, zneužívá jeho tísně nebo závislosti, aby něco konal, opominul nebo strpěl.
- Nebezpečné vyhrožování dle ust. § 353 trestního zákoníku, pachatel jinému vyhrožuje usmrcením, těžkou újmou na zdraví, nebo jinou těžkou újmou takovým způsobem, že to může vzbudit důvodnou obavu.
- Omezování osobní svobody dle ust. § 171 trestního zákoníku, pachatel brání poškozenému užívání osobní svobody.
- Ublížení na zdraví dle ust. § 146 trestního zákoníku, pachatel jinému úmyslně ublíží na zdraví.
- Těžké ublížení na zdraví dle ust. § 145 trestního zákoníku, pachatel jinému úmyslně způsobí těžkou újmu na zdraví.
- Pohlavní zneužití dle ust. § 187 trestního zákoníku, pachatel vykoná soulož s dítětem mladším patnácti let, nebo jej jiným způsobem pohlavně zneužije.
- Z násilnění dle ust. § 185 trestního zákoníku, pachatel násilím, pohrůžkou násilí nebo pohrůžkou jiné těžké újmy, donutí jiného k pohlavnímu styku.
- Zanedbání povinné výživy dle ust. § 196 trestního zákoníku, pachatel byť i z nedbalosti si neplní svou zákonnou povinnost, vyživovat nebo zaopatřovat jiného, po dobu delší než čtyři měsíce.



Je důležité podotknout, že všechny zmíněné trestné činy vyžadují úmyslné zavinění, tedy až na Zanedbání povinné výživy, kde je možný jak úmysl, tak nedbalost.

### 3.1 Institut vykázání

V rámci podezření domácího násilí a následně možné aplikace vykázání je nutné naplnění čtyř základních znaků domácího násilí, které již byly detailně popsány v kapitole 1.2.

Ochranu osob, které jsou ohroženy domácím násilím, český právní systém zakotvil v zákoně trestním a přestupkovém, v právu občanském a rodinném a v zákoně o Policii ČR. (Marvánová-Vargová a Vavroňová, 2008, s. 16)

Střílková a Fryšták (2009, s. 37) předkládají jako hlavní z milníků řešení domácího násilí uvedení v působnosti zákon č. 135/ 2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím. Dle autorů žádné samostatné ustanovení zákon neobsahuje, ale jeho prostřednictvím se novelizují další zákony. Zákon je postaven na třech pilířích: I. pilíř – oprávnění Policie ČR vykázat ze společného obydlí násilnou osobu,

II. pilíř – práce intervenčních center s ohroženou osobou – pomoc psychologická, sociální a právní,

III. pilíř – okresní soudy, na které se může osoba obrátit s návrhem na vydání předběžného opatření na prodloužení doby vykázání.

O vykázání hovoří jako prevenci před nebezpečným chováním násilné osoby, nikoli o sankci.

Ševčík a Špatenková (2011, s. 133 – 134) se se Střílkovou a Fryštákem (2009, s. 37 – 38) ztotožňují ve třech pilířích ochrany před domácím násilím, dále pak rozebírají právní podklad pro vykázání ze strany policejního orgánu, jež se řeší v z.č. 273/2008 Sb. konkrétně v § 44- 47.

Paragraf 44 z.č. 273/2008 Sb. o Policii ČR s názvem Vykázání hovoří v prvním odstavci takto: *"Lze-li na základě zjištěných skutečností, zejména s ohledem na předcházející útoky, důvodně předpokládat, že se osoba dopustí nebezpečného útoku proti životu, zdraví anebo svobodě nebo zvláště závažného útoku proti lidské důstojnosti, je policista oprávněn vykázat tuto osobu z bytu nebo domu společně obývaného s útokem ohroženou osobou (dále jen*

*„společné obydlí“), jakož i z bezprostředního okolí společného obydlí. Policista je oprávněn tuto osobu vykázat i v její nepřítomnosti.“*

Odstavec 2 tohoto paragrafu hovoří: *"Vykázání trvá po dobu 10 dnů ode dne jeho provedení. Tuto dobu nelze zkrátit ani se souhlasem ohrožené osoby. Podáním návrhu na vydání předběžného opatření podle zákona o zvláštních řízeních soudních v průběhu vykázání se doba vykázání prodlužuje do dne nabytí právní moci rozhodnutí soudu o tomto návrhu. "*  
(Česko, 2008, s. 4095)

V publikaci Ševčík a Špaténková (2011, s. 133) informují, že pokud se policejní orgán rozhodne vykázat násilnou osobu ze společného obydlí, tak toto vykázání z rozhodnutí policejního orgánu trvá 10 dnů a lhůta se začíná počítat od půlnoci následného dne. Autoři též poukazují, že vykázání je oprávnění policie nikoli povinnost. A dále, že k němu může policejní orgán přistoupit i bez souhlasu ohrožené osoby, dokonce i s jejím nesouhlasem. Zkrácení lhůty vykázání není možné.

Z vykázání plynou pro násilnou osobu jak povinnosti, tak práva, o kterých hovoří Střílková a Fryšták (2009, s. 43). Co se týče povinností, tak musí násilná osoba bezodkladně opustit vymezený prostor určený policejním orgánem a zdržet se po dobu vykázání vstupu do tohoto prostoru. Násilná osoba má též zakázáno ohroženou osobu kontaktovat a to jak osobně, telefonicky či jiným elektronickým způsobem komunikace. V poslední řadě je násilná osoba povinna vydat policejnímu orgánu po výzvě všechny klíče, které má v držení. Z hlediska práv má ohrožená osoba možnost vzít si ještě před samotným vykázáním osobní věci, cennosti, popř. doklady. Dále pak má právo v průběhu vykázání jedenkrát kontaktovat policejní orgán, že má v úmyslu vzít si další věci z domácnosti, obdobné jak při realizaci samotného vykázání, popř. další věci nutné k výkonu podnikání či povolání. Násilná osoba má nárok pak převzít všechny potřebné písemné podklady k vykázání a má právo podat do tří dnů proti vykázání tzv. námitky. Jedná se o opravný prostředek, který může násilná osoba podat písemně ihned, nebo následně, na krajské ředitelství policie, v jehož teritoriu k vykázání došlo. Krajské ředitelství policie je pak povinno námitku přezkoumat a rozhodnout, zda došlo k vykázání oprávněně či neoprávněně.

### 3.2 Postup policie po oznámení incidentu

Úkonů, jež musí policejní orgán učinit po oznámení incidentu s podezřením na domácí násilí je velké množství. Z hlediska řádného zadokumentování jde o práci v řádech hodin. Jde o velmi zodpovědné kroky a rozhodnutí, zda institut vykázat využít či ne. Policejní postup při potvrzení domácího násilí a následného vykázání často zasahuje do práv a svobod vykázané osoby. Stává se totiž například, že je ze svého obydlí vykazován přímo majitel nemovitosti.

Dle Střílkové a Fryštáka (2009, s. 41) oznamují incidenty s podezřením na domácí násilí sousedi, kamarádi a rodinní příslušníci. Dle jejich informací se jedná o 2/3 oznámení. Pak v 1/3 oznamují samotné oběti, a v mnoha případech třeba i děti obývající domácnost, kde k takovému sociálně – patologickému jevu dochází.

Policie by měla zjistit co největší množství podstatných informací ohledně aktérů domácího násilí. Především, zda bylo již dříve v této domácnosti řešeno domácí násilí a zda se již využilo institutu vykázání. Taktéž je důležité vědět, jestli nemá jeden z aktérů domácího násilí v držení střelnou zbraň. (Králičková a kol., 2011, s. 82-83)

Po příjezdu hlídky PČR na místo je zapotřebí vyžádání souhlasu pro vstup do obydlí od jednoho z uživatelů. Jestliže zasahujícím policistům nebude dána kladná odezva, bude muset sám posoudit, zda využije oprávnění dle § 40 ods. 1 zákona o Policii České republiky. Ten opravňuje příslušníka policie ke vstupu do obydlí, i když nemá souhlas uživatele obydlí. Může tam učinit neodkladné úkony, aby ochránil život nebo zdraví lidí. Při výjezdu k incidentu se znaky domácího násilí budou právní důvody ke vstupu do nemovitosti téměř vždy. (Huňková a Voňková, 2004, s. 116)

Ševčík a Špaténková (2011, s. 133 – 134) popisují možný postup policisty na místě takto: Po příjezdu na místo události musí hlídka PČR zejména oddělit ohroženou a násilnou osobu od sebe. Jde o to, aby při získávání informací neovlivňovala násilná osoba osobu ohroženou. Je nutné získat maximum informací, předběžně vyslechnout všechny zúčastněné. Jak ohroženou tak násilnou osobu. Je vhodné, aby výpovědi podpořili rodinní příslušníci, v jisté míře děti, kamarádi, sousedi, atd. Je možné schraňovat informace od lékařů (lékařské zprávy), psychologů, psychiatrů a ze sezení v intervenčních centrech. Dále je orgán policie povinen prověřit lustrací informační systémy policie, zejména se zaměřením na opakovanost incidentů v předmětné domácnosti.

Dle Střílkové a Fryštáka (2009, s. 40) bylo oprávnění policejnímu orgánu vykazovat svěřeno také z toho důvodu, že ve srovnání s jinými institucemi mohou jednat rychle a operativně, mají k dispozici rozsáhlé databáze (evidence trestního řízení, registr zbraní, apod.) z nichž mohou čerpat, a také protože je domácí násilí spojeno s pácháním přestupků a trestných činů, v nichž je PČR kompetentní jednat.

K vyhodnocení všech aspektů domácího násilí má k dispozici policista dotazník zvaný SARA DN. Jde o diagnostickou metodu, která vznikla v Kanadě, a následně byla transformována pro Švédsko. Odtud se postupně rozšířila do dalších zemí. Do ČR implementoval dotazník Bílý kruh bezpečí o.s.. Na základě odborného dotazníku může proškolená osoba odhadnout, zda dojde k páchání dalšího domácího násilí. Dotazník je určen prvotně policistům, kteří přijdou prvně do styku s ohroženou osobou, ale též pracovníkům dalších institucí, kteří mohou přijít do styku s osobou ohroženou domácím násilím. Dotazník obsahuje patnáct strukturovaných otázek rozdělených do tří částí. První třetina otázek má za úkol zjistit rizikové faktory násilné osoby v aktuálním vztahu. Zda se násilná osoba dopouští závažného fyzického nebo sexuálního násilí, nebo násilí s použitím zbraně. Zda hovoří o svých agresivních myšlenkách, zda ničí oblíbené věci ohrožené osoby, zda porušuje již dané rozhodnutí a nařízení soudu. A nakonec, zda vyznává nebo omlouvá zneužívání moci, má potřebu ovládat blízké osoby, zda trpí chorobnou žárlivostí a zda omlouvá, popř. popírá domácí násilí. Dalších pět umožňuje urychleně zjistit u násilné osoby její vztah k násilí a projevům násilí na veřejnosti. Otázky se zaměřují na to, jestli se násilná osoba dopouští obecné kriminality, a jestli se dopouštěla násilí v předchozích vztazích. Dotazy se dále pak zaměřují na finanční a pracovní situaci násilné osoby. Její vztah k toxikomanii či jiným závislostem. A též se zajímají o psychické zdraví násilné osoby. Poslední pětice otázek se týká osoby ohrožené a její zranitelnosti. Otázky se týkají toho jaká má ohrožená osoba pocity z jednání násilné osoby. Zda má extrémní strach, a zda má možnost skrýt se k někomu do bezpečí. Zda nejedná vůči násilné osobě rozporuplně ve smyslu, že by domácí násilí omlouvala A zda ji jednání násilné osoby neovlivňuje natolik, že by měla psychické potíže, potíže se závislostmi, popř. problémy finanční a pracovní. (Čírtková a kol., 2007, s. 111-112)

Za zajímavost stojí říci to, že nikde není uvedeno, kolik otázek musí být zodpovězeno kladně, a kolik záporně pro to, aby mohly být incidenty posouzeny jako domácí násilí. Jde o celkový pocit osoby posuzující podezření domácí násilí z vyplněného dotazníku.

Co se týče realizace formálního vykázaní, tak Ševčík se Špaténkovou (2011, s. 133 – 134) poukazují na to, že je nutné, aby policejní orgán co nejlépe popsal, ze zjištěných informací, průběh domácího násilí v ÚZ o vykázaní, a tím vykázaní řádně zdůvodnil. ÚZ o vykázaní pak bude zaslán dalším institucím a náleží zejména do rukou násilné osoby. Z dalších tiskopisů, které policejní orgán vyhotovuje je " Potvrzení o vykázaní". Jedná se o tiskopis, ve kterém je stvrzeno, že došlo k určitému datu vykázaní konkrétní násilné osoby ze společného obydlí konkrétního domu. Dům či byt je zde jasně specifikovaný. Též se stanovuje násilné osobě i okruh okolo domu či bytu, do kterého se nesmí přiblížit. V Potvrzení je uvedena osoba nebo osoby ohrožené. Při předávání potvrzení je násilná osoba vyzvána, aby vydala všechny klíče od předmětné nemovitosti, které má v držení. O vydání klíčů se do potvrzení uvádí poznámka. Potvrzení o vykázaní náleží jak násilné osobě, tak ohrožené, jehož převzetí subjekty stvrdí podpisy. Je vhodné, aby provádění úkonů spojených s vykázaním byla přítomna nezúčastněná osoba.

V rámci realizace vykázaní je policejní orgán povinen, nejlépe oproti podpisu, poučit ohroženou a násilnou osobu o jejich právech a povinnostech v rámci vykázaní. Obsahem poučení násilné osoby je též informace, že pokud by se dopustila mírnějšího porušení vykázaní, tak může být podezřelá z přestupku proti veřejnému pořádku - neuposlechnutí výzvy úřední osoby, dle § 47 odst. 1 písm. a) z.č. 200/1990 Sb. Popřípadě pokud dojde k závažnějšímu porušení vykázaní, může být násilná osoba podezřelá ze spáchání přečinu Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázaní dle § 337 odst. 2 trestního zákoníku. Ohrožené osobě je na místě předán kontakt na příslušné intervenční centrum a násilné osobě je předán seznam ubytovacích zařízení, jenž může využít po následných deset dnů.

### 3.3 Činnost policejního orgánu v době vykázaní

I po samotné realizaci vykázaní činí policejní orgán určité kroky zaměřené zejména na to, aby bylo vykázaní řádně plněno, a aby se o vykázaní dozvěděly příslušné orgány.

Podle Ševčíka a Špaténkové (2011, s. 135) je policejní orgán povinen rozeslat ÚZ o vykázaní intervenčnímu centru, místně příslušnému okresnímu soudu a pokud se týká domácí násilí i dětí, tak orgánu sociálně právní ochrany dítěte. Tyto všechny instituce pak z odůvodnění vykázaní čerpají. Zejména pak soud, při posuzování návrhu na vydání předběžného opatření k prodloužení vykázaní. Povinnost musí policejní orgán splnit do 24 hodin.

Střílková a Fryšták (2009, s. 44) uvádějí, že dle ustanovení zákona o policii ČR má policejní orgán, jenž vykázání zrealizoval, do 3 dnů povinnost učinit kontrolu povinností vyplývajících z vykázání. Kontrola probíhá zejména v obydlí, z něhož byla násilná osoba vykázána. Je vhodné se při kontrole kontaktovat s ohroženou osobou či osobami. Následně již zákon kontroly neupravuje, avšak policejní orgány přistupují i k dalším kontrolám v průběhu desetidenního vykázání. O kontrole se sepisuje úřední záznam.

Taktéž autoři Střílková a Fryšták (2009, s. 43) uvádějí další činnost, které pro policejní orgán vyplývá ze zákona o policii ČR v době vykázání. Jedná se o právo násilné osoby, o jehož výkonu musí být policejní orgán předem vyrozuměn, a kterému musí být přítomen. Násilná osoba má právo, jednou po dobu vykázání, vzít si z obydlí, z něhož byla vykázána, její další osobní věci, cennosti, doklady a věci k potřebě k výkonu zaměstnání či podnikání. Ohrožená osoba musí být o tomto předem vyrozuměna. Dále je policejní orgán povinen, s blížícím se koncem doby desetidenního vykázání, informovat se u ohrožené osoby, zda podala návrh na vydání předběžného opatření, a pokud se tak stalo, je nutné se informovat u příslušného soudu, zda byl či nebyl návrh respektován. Toto vše je nutné zejména proto, aby policejní orgán věděl, zda může ukončit vykázání on sám, a zda může vydat násilné osobě odebrané klíče od obydlí, nebo zda byla doba vykázání prodloužena a klíče budou zaslány předmětnému soudu.

### **3.4 Práce intervenčního centra s ohroženou osobou**

Jak již bylo zmíněno, druhým pilířem ochrany před domácím násilím jsou intervenční centra, které jsou zřízená v každém krajském městě ČR. Jejich činnost je zakotvena v § 60a zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách v platném znění. Jedná se o základní právní předpis a s ním souvisí vyhláška 505/2006 Sb. v platném znění.

Intervenční centra mají v systému ochrany před domácím násilím nezastupitelnou roli. Systém by bez nich nemohl fungovat. Jsou jakýmsi mostem mezi PČR, popř. soudy s ohroženou osobou. Intervenční centra konají na popud policejních orgánů, kdy jsou bezodkladně vyrozuměni o realizaci vykázání ze společného obydlí v rámci domácího násilí. Konají tak třeba i na osobní podnět osoby ohrožené domácím násilím, nebo na podnět blízké osoby, které jsou známy skutečnosti k podezření z páchaní domácího násilí. (Ševčík, 2008, s. 105)

Ševčík a Špaténková, (2011, s. 143 – 145) ve své publikaci rozebírají práci intervenčních center velmi podrobně. Klientům má intervenční centrum poskytnout sociálně – právní a psychologickou pomoc. Hlavním smyslem je pomoc ohrožené osobě v těžkých chvílích a pomoc při zařazení zpět do běžného života. Jde hlavně o socioterapeutické působení za pomoci krizové intervence, poradenství, emocionální a psychologické podpory, dále pak činnost při využití práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí. Z hlediska právních pak jde nejvíce o pomoc při podávání návrhu na prodloužení doby vykazání, podání žádostí o rozvod, podání žádosti o svěřeni dětí do péče, atd. Intervenční centra poskytují své služby ve svých budovách, ale též mohou navštívit ohroženou osobu třeba v nemocničním zařízení, pokud je zde hospitalizovaná, nebo v místě bydliště, pokud jde o staršího nebo tělesně postiženého člověka. Intervenční centra mohou poskytovat služby pobytové, spojené i se zajištěním stravy, a pokud tyto služby centrum neposkytuje, je povinné mít sjednané tzv. krizové lůžko s jinými subjekty, poskytující ubytování. Poskytování služeb je bezplatné a na žádost klienta může být i anonymní.

Ševčík a Špaténková, (2011, s. 146 – 147) dále popisují kontaktování ohrožené osoby. Prvotně jde o telefonické kontaktování ohrožené osoby pracovníkem centra s krátkým vysvětlením, jak může centrum pomoci, jaké služby může poskytnout a pozvání k osobnímu sezení. Služby centra jsou poskytovány tak, že se má ohrožená osoba dobrovolně rozhodnout, zda služby využije či ne. Pro lepší rozhodování o využití služeb může být klientovi poskytnuta písemná nabídka služeb. Autoři poukazují též na skutečnost, že se často stává, že ohrožená osoba vůbec služby intervenčního centra nevyužije, jelikož věří v polepšení se násilníka v rámci vykazání. V těchto případech jsou ohrožené osobě poskytnuty informace využití intervenčního centra třeba v budoucnu. Dále služby center využívají osoby ohrožené domácím násilím, aniž by incidenty řešila policie a vykazovala, a též osoby, které mají informace o páčání domácího násilí a s centrem řeší jak ohrožené osobě pomoci.

### **3.5 Práce s násilnou osobou**

Z dostupné literatury není zřejmé, zda se mohou intervenční centra věnovat v rámci vykazání ze společného obydlí i osobám násilným.

Špaténková (2011, s. 76 – 79) se v jedné kapitole své publikace věnuje speciálním programům pro násilné osoby. Uvádí, že historie pomoci obětem domácího násilí je relativně

krátká a pomoc násilným osobám je ještě kratší. V minulosti docházelo dosti často k opakování páchaní domácího násilí, jelikož se ohrožená osoba často vracela zpět k násilníkovi. Naděžda Špaténková (2005, cit. podle Pontier, 2011, s. 78) poukázala na to, že je nutné i zastavení násilného jednání jedince, ne jenom ochrana oběti. A zdůraznila, že zaměření se na samotnou násilnou osobu má jasný smysl. Zmiňována je zde též problematika závislostí a dalších osobních problémů, které může násilná osoba mít.

Některé instituce v zahraničí pak na tento popud rozšířili své programy, zejména o skupinové sezení pro násilníky. Vznikl zde však i spor, zda tyto programy nezastíní primární cíl a to ochranu obětí domácího násilí.

Špaténková (2011, s. 78 – 79) se ztotožňuje s dalšími autory, kteří uvádějí, že násilné osoby nejsou vnitřně moc motivovány pro práci na své osobě. Zmiňuje zde též nějaké starší zahraniční výzkumy, jež prokázaly, že úspěšnost nápravy násilných osob není velká, v některých výzkumech dokonce nicotná. Špaténková říká, že v České republice je poněkud problémová úhrada těchto služeb. Též jsou ještě Češi ještě mírně skeptičtí k navštěvování psychologů či psychiatrů. Prvním vlaštovkou v Českých podmínkách byl projekt Institutu forenzní psychologie v letech 2004 – 2006, " Terapie partnerských agresorů". Program vytvořili odborníci Netík, Netíková, Voňková a Blatníková. Ani zde dále Špaténková nejmenuje intervenční centra, která by se věnovaly násilným osobám. Jmenuje spíše poradny, které navštěvují páry, kdy osoba vystavená možnému domácímu násilí nemíní přistoupit k rozvodu s agresivním protějškem.

Ve věci práce s násilnou osobou byl proveden ústní rozhovor s Jarmilou Hasoňovou, (ředitelkou Intervenčního centra Zlínského kraje a Centra poradenství pro rodinné a partnerské vztahy, U Náhonu 5208, Zlín) ze dne 26. 1. 2017. Na otázku, zda intervenční centrum Zlínského kraje pracuje v rámci vykázaní s násilnou osobou, bylo Jarmilou Hasoňovou odpovězeno, že jejich centrum pracuje pouze s osobou ohroženou. Dle jejích slov zákon o sociálních službách explicitně vyjmenovává náplň intervenčních center a spolupráci s násilnou osobou v rámci vykázaní neumožňuje. Nebylo by na toto možné využít dotace. Doplnila, že má informace, že v České republice jsou intervenční centra, která pro práci s násilnou osobou získávají finance z jiných zdrojů.



### 3.6 Prodloužení vykázaní vydáním předběžného opatření ze strany příslušného soudu

Jedná se o zmiňovaný třetí pilíř opatření ochrany před domácím násilím. Jde o občansko-právní řešení situace, k němuž dává podmět ohrožená osoba k místně příslušnému okresnímu soudu s žádostí na vydání předběžného opatření.

Ševčík a Špaténková (2011, s. 136 – 138) poukazují zejména na § 76b z.č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, jehož ustanovením byl tento typ speciálního předběžného opatření uveden v působnost. Úkolem opatření je ochránit osobní integritu ohrožené osoby a též společné obydlí tak, aby nedocházelo k páchání domácího násilí. Autoři uvádějí dvě možnosti podání návrhu na vydání předběžného opatření.

První z možností je, že ohrožená osoba podá návrh v rámci desetidenního vykázaní nařízeného policejním orgánem. Návrh je možné podat kdykoliv v této době a to i poslední den. Soud, který o návrhu rozhoduje má na rozhodnutí 48 hodin. Do doby rozhodnutí soudu se prodlužuje i doba desetidenního vykázaní. Pokud soud žádosti nevyhoví, vykázaní je s okamžitou platností ukončeno. Pokud soud vydá usnesení o předběžném opatření, tak by se dalo říci, že se vykázaní se stejnými povinnostmi pro násilnou osobu prodlužuje na další jeden měsíc. Lhůta opatření se počítá ode dne následujícího po dnu ukončení vykázaní ze strany PČR.

Druhá z možností je, že ohrožená osoba domácím násilím, podá návrh na vydání předběžného opatření dle § 76b občanského soudního řádu, bez předchozího vykázaní násilné osoby ze společného obydlí policejním orgánem. Jde o dobrovolné rozhodnutí ohrožené osoby chránit se tímto způsobem před možným domácím násilím partnera. Lhůta soudu pro rozhodnutí o návrhu a doba, na kterou se předběžné opatření vydává, je totožná jako v prvním případě.

Jelikož Ševčík se Špaténkovou (2011, s. 136 – 138) podávají informace k žádosti o vydání předběžného opatření vyčerpávajícím způsobem, budeme se i dále odkazovat na jejich publikaci. V obojích případech by měla ohrožená osoba společně s návrhem, který musí mít též formální náležitost, a v němž popíše svou situaci, doložit k soudu co nejvíce listinných důkazů, svědčících o chování násilníka žijícího ve společném obydlí. Může se jednat o protokoly od policie, dřívější rozsudky soudů, zápisy ze sezení v poradnách či intervenčních centrech, zápisy ze sezení na orgánu sociálně – právní ochrany dítěte, lékařské zprávy

svědčící o zranění, zprávy od psychologů či psychiatrů atd. I soud si v rámci rozhodování může sám vyžádat od různých institucí další listinné důkazy.

Pokud soud na podkladě doložených důkazů rozhodne o oprávněnosti návrhu, provede usnesení o předběžném opatření, že má násilná osoba (odpůrce):

- opustit společné obydlí, popř. i blízké okolí tohoto obydlí,
- nevstupovat a nezdržovat se ve společném obydlí a jeho okolí,
- zdržet se jakéhokoliv styku s ohroženou osobou (navrhovatelem),
- zdržet se sledování a obtěžování (stalking) navrhovatele.

Autoři dále poukazují na tzv. podání návrhu na prodloužení doby předběžného opatření. Jde o to, že pokud se nepodařilo ohrožené osobě (navrhovateli) vyřešit rodinné problémy (odstěhování se ze společného obydlí, rozvod, majetkové vyrovnání, svěření dětí do péče atd.) a je podezření, že by mohlo po skončení doby opatření domácí násilí ze strany násilné osoby pokračovat, může ohrožená osoba podat další návrh na prodloužení doby již běžícího předběžného opatření. Soud může dobu trvání předběžného opatření prodloužit až na jeden rok. (Vláčil, 2010, s. 85)

### **3.7 Opakovanost domácího násilí po realizaci vykázaní**

O tomto tématu se z hlediska teoretického dostupné publikace ani internetové servery nezmiňují. Intervenční centra v celé České republice však vedou podrobnou statistiku vykázaní, z níž je možné vyčíst i opakovanost domácího násilí. Nejprůhlednější jsou vedeny statistiky, uvedeny na stránce <http://www.domacinasili.cz/statistiky/>. Statistika opakovanosti je však zřejmá jen z jednotlivých roků.

Z hlediska opakovanosti je v publikacích hovořeno zejména ve smyslu povinného znaku domácího násilí – opakovanost a dlouhodobost. Tedy opakovanost páčání různých forem domácího násilí v době, kdy ještě nezakročil policejní orgán v rámci institutu vykázaní ze společného obydlí, popř. pokud nezačala ohrožená osoba činit kroky sama v rámci podání návrhu na vydání předběžného opatření u soudu.

Při ústním sdělení Jarmila Hasoňová (ředitelka Intervenčního centra Zlínského kraje, U Náhonu 5208, Zlín), dne 26. 1. 2017, k této problematice uvedla, na základě jejich vědních statistik, že v roce 2015 došlo ve Zlínském kraji k celkem 77 vykázaní násilné osoby

ze společného obydlí. Z tohoto celkového počtu bylo dvanáct případů, kdy došlo k vykázaní již podruhé. Dále z celkového počtu 77 vykázaných došlo 2x k vykázaní násilné osoby potřetí a dokonce v roce 2015 byly dvě násilné osoby vykázány již po páté. V roce 2016 byl ze strany statistik Intervenčního centra Zlínského kraje zaznamenán pokles vykázaných osob, a to na 55 násilníků. Z tohoto počtu bylo celkem sedm násilných osob vykázáno opakovaně, 5x po druhé, 1x po třetí a 1x byla dokonce po šesté vykázaná násilná osoba ze společného obydlí.

Jarmila Hasoňová poukázala zejména na "rekordmana", kterého Obvodní oddělení policie Karolinka, okr. Vsetín, vykazovala v posledních letech celkem 7x.

### **3.8 Odpoutání se ohrožené osoby od násilné osoby v rámci vykázaní**

Vykázaní jako preventivní opatření má též dopomoci ohrožené osobě ve spolupráci s intervenčním centrem odpoutat se určitým způsobem od násilné osoby. Jde zejména o rozvod manželství, rozchod partnerství, odstěhování se jednoho z partnerů atd. Odpoutání se ohrožené osoby od násilníka je žádoucí zejména z důvodu, aby se domácí násilí neopakovalo.

Šedivá a kol. (2007, s. 36 – 43) ve své publikaci zmiňují možná opatření, jež může podniknout osoba, ohrožená domácím násilím, a to v počátcích, kdy zjistí agresivitu partnera, ale i v době, kdy již domácí násilí regulérně probíhá. V některých bodech by mohlo jít o opatření, které by mohla ohrožená osoba podniknout v rámci vykázaní. Kolektiv pracovníků nejprve hovoří o informování, popř. aktivizaci sociálního okolí. Jde o to, svěřit se blízkému okolí (rodina, přátelé) s tím, že se partner dopouští určité formy násilí. V rámci aktivizace je to informování blízkého okolí v době, kdy násilí ze strany partnera začne eskalovat. Již v době počátku páchání domácího násilí doporučují dočasnou odluku – opuštění společné domácnosti obývané s agresorem. Následně pak může pokračovat návštěva krizového centra nebo manželské poradny. Autoři publikace poté uvádějí další opatření, avšak ne ve spojitosti s možným probíhajícím vykázaním. Jde zejména o podání návrhu na rozvod manželství, podání návrhu na úpravu styku s vlastními dětmi. Též je zde uvedeno samotné oznámení na policii ČR nebo podání žaloby k civilnímu soudu na ochranu osobnosti, oznámení na orgán sociálně-právní ochrany dítěte. Můžou následovat určité terapie pro ohroženou osobu, popř. pro osobu násilnou (protialkoholní léčba, popř. jiné léčby). Část těchto opatření by mohla v rámci vykázaní pomoci odpoutat se násilné osobě v rámci vykázaní

od osoby násilné. Může být zde dále rozchod partnerství, odstěhování se ohrožené osoby ze společného obydlí, popř. odstěhování osoby násilné.

Ve smyslu tématu odpoutání se ohrožené osoby od násilné se autoři zabývají přednostně případům, kdy ještě k páčání samotného domácího násilí dochází a policejní orgán nezačal. Jde o situace, kdy je ohrožená osoba pod psychickým vlivem násilníka a z různých důvodů omlouvá jeho chování a nedokáže se odloučit.

## 4 SHRNU TÍ TEORETICKÉ ČÁSTI

V teoretické části jsme si vymezili základní pojmy jako je domácí násilí, kterého se naše problematika vykázaní přímo týká. Již při samotné definici domácího násilí měla většina autorů publikací, věnujících se tomuto tématu odlišný názor, který ovšem odpovídal realitě současné doby.

Dále jsme si rozebrali formy a znaky domácího násilí a definovali jsme si subjekty domácího násilí. Zaujalo nás zejména téma syndromu týraného dítěte a možnost přenesení psychických problémů do fyzické sféry (zdravotní problémy).

Vzhledem k tomu, že hlavním tématem práce je institut vykázaní a s ním spojené aspekty, tak byl další podstatný prostor v teoretické části věnován vymezení pojmu vykázaní, postupu policie, následné práci s aktéry domácího násilí a zainteresování intervenčního centra do této problematiky.

Studium literatury, zabývající se prací s oběti domácího násilí bylo pro nás velmi obohacující, jak z hlediska policejní práce, tak z hlediska studia oboru sociální pedagogika. Pro policejní práci se nám naskytla možnost využít sociálně pedagogický přístup pro řešení případů domácího násilí a možného vykázaní násilné osoby ze společného obydlí.

## **II. PRAKTICKÁ ČÁST**

## 5 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

Praktická část bakalářské práce přímo navazuje na část teoretickou.

Pro výzkum jsme si zvolili metodu standardního kvantitativního dotazníkového šetření. Touto metodou jsme totiž získali menší množství dat od vyššího počtu respondentů.

Výzkum byl proveden pro oblast Zlínska, tedy okresu Zlín a to z pohledu policistů pracujících v řadách pořádkové policie. Tito policisté zcela jistě přicházejí nejčastěji do kontaktu s incidenty, při nichž je dáno podezření z domácího násilí, a následně realizují vykázání násilníka ze společného obydlí.

Této problematice se věnujeme především, jelikož je domácí násilí celospolečenským problémem, o němž je veřejnost neustále málo informovaná, a je třeba se této problematice věnovat dál a hlouběji.

Naše metodologické zdroje pochází od autorů Chráska (2007), Skalkové (1983) a Gavory (2000).

### 5.1 Cíle výzkumu

Vzhledem k charakteru výzkumu jsme si stanovili několik výzkumných cílů. Tři vedlejší a jeden hlavní.

Hlavním cílem výzkumu bylo zjistit od respondentů výzkumného souboru, zda může vykázání ze společného obydlí působit na násilnou osobu jako výchovný prostředek a jaké faktory k tomu mohou přispívat.

Prvním dílčím cílem výzkumu bylo zjistit, zda a v jaké míře se domácí násilí po realizaci vykázání opakuje dle zkušeností respondentů.

Druhým dílčím cílem výzkumu bylo zjistit od respondentů, zda je schopna ohrožená osoba v rámci vykázání odpoutat se od násilné osoby.

Třetím dílčím cílem výzkumu bylo zjistit názor respondentů na to, zda by bylo vhodné, aby při vykázání násilné osoby ze společného obydlí s touto vešel ve styk sociální pracovník.

## 5.2 Výzkumné otázky

Hlavní výzkumná otázka: Může vykázaní ze společného obydlí při domácím násilí na násilnou osobu působit jako výchovný prostředek, a jací činitelé k tomu mohou přispívat?

První vedlejší výzkumná otázka: Zda a v jaké míře se opakuje domácí násilí po realizaci vykázaní násilné osoby?

Druhá vedlejší výzkumná otázka: Zda a jakým způsobem je schopna ohrožená osoba v rámci vykázaní odpoutat se od osoby násilné?

Třetí vedlejší výzkumná otázka: Je vhodné, aby v rámci vykázaní vešel ve styk s násilnou osobou sociální pracovník?

Všechny výzkumné otázky jsou zkoumány z pohledu a zkušeností respondentů, kteří byli vybráni do výzkumného souboru.

## 5.3 Výzkumný soubor

Záměrným výběrem jsme jako výzkumný soubor určili policisty obvodních oddělení na Zlínsku.

Dle Chrásky (s. 20, 2007) je nutné výzkumný soubor vybrat tak, aby tento soubor byl co nejvíce vhodný k reprezentaci a vlastnostmi odpovídal celé skupině lidí, které by bylo možné zkoumat. Zjištění pak opíráme o znalosti tohoto vybraného souboru.

Jak již bylo v charakteristice výzkumu zmíněno, byli osloveni tzv. pořádkoví policisté, jelikož tito bezesporu nejčastěji řeší incidenty se znaky domácího násilí a následně realizují vykázaní násilné osoby ze společného obydlí. Výzkumný soubor zahrnoval 77 respondentů, což je nadpoloviční většina pořádkových policistů sloužících na Zlínsku.

Výzkum byl proveden formou vytištěných dotazníků, které byly osobně doručeny vedoucím oddělení jednotlivých obvodních oddělení na Zlínsku, s prosbou o předání dotazníků členům sboru, např. při poradě. Chráska (s. 174, 2007) ve své publikaci zmiňuje, že osobní předání dotazníků je snad nejvýhodnějším způsobem.

## 5.4 Technika sběru dat

Pro problematiku výzkumu jsme si zvolili kvantitativní metoda sběru dat, a to účelně sestavený dotazník, který by měl přinést rychlý a přímočarý sběr informací.



Dle Chrásky (s. 163, 2007) je dotazník značně čtenou metodou při získávání dat v pedagogickém výzkumu.

„Přesná formulace konkrétního cíle a úlohy dotazníku ke zvolenému problému je základní podmínkou účelného koncipování dotazníku. Přispívá k cílevědomému obsahovému zaměření dotazníku i k jasnému zaměření jednotlivých položek na uzlové momenty. Naproti tomu nepřesné anebo příliš povrchní vymezení problému vede obvykle k nejasnosti celkové obsahové koncepce dotazníku a k orientaci na náhodné, nepodstatné stránky při shromažďování dat.“ (Skalková a kol., 1983, s. 87)

Dotazník byl zvolen zejména z důvodu, že je žádoucí, aby bylo dotazováno co nejvíce respondentů s odlišnými zkušenostmi a názory, a mohl tak být objektivně posouzen předmět výzkumu. Při kvantitativním výzkumu, s jednotkovým počtem respondentů z řad policistů na Zlínsku, by nebylo dosaženo objektivnosti a možné směrodatnosti.

Sestavování dotazníku bylo započato předvýzkumem, jehož cílem bylo ověřit funkčnost dotazníku. Zejména tedy správné vytvoření dotazníku, správná pochopitelnost, jasnost a jednoznačnost otázek. Dále je možné podle Gavory (2000, s. 107) předvýzkumem zjistit ideální délku dotazníku a počet otázek. Předvýzkum byl proveden na jednom z největších obvodních oddělení na Zlínsku. Vzorek byl složen z 10 zkušených policistů, kteří tuto práci vykonávají minimálně 5 let. Na základě výsledků předvýzkumu došlo k drobným úpravám dotazníku, a poté následovalo samotné dotazníkové šetření projektu. Dotazníkové šetření bylo provedeno na počátku roku 2017.

Deskriptivní charakter výzkumu byl řešen za pomoci dotazníku, který se skládal z 16 otázek. V dotazníku byly použity otázky polytomické, výčtové a stupnicové položky. Vzhledem k tomu, že ne všechny položky v dotazníku měly formu otázek, ale byly také formulovány jako příkaz, budeme v interpretaci a analýze získaných dat používat taktéž termín položka. A to konkrétně u stupnicových položek. (Chráska, 2007, s. 164)

Dotazník byl samozřejmě anonymní.

Chráska (2007, s163) zmiňuje skutečnost, že dotazník je systém přepečlivě sestavených a dobře formulovaných otázek, na které respondenti odpovídají zejména písemnou formou. Části, které tvoří náš dotazník, jsou tyto:

1. část úvodní – oslovení policistů, zdůvodnění potřeby dotazníku, seznámení s problematikou výzkumu, instrukce k vyplnění, a zejména poděkování autora projektu.
2. individuální otázky

## 5.5 Metody analýzy dat

Z hlediska, že bylo zvoleno šetření v dotazníkové formě, byly vypracovány výsledky v tabulkách a pro dokreslení názornosti byly výsledky zobrazeny výsečovými grafy. Vyhodnocení dotazníků probíhalo dopomocí čárkovací metody.

Gavora (2000, s. 107) považuje za optimální návratnost dotazníkového šetření alespoň od 75 % respondentů, což se v našem výzkumu podařilo splnit bez problému. Z celkového počtu 77 dotazovaných odevzdalo dotazníky 75 dotazovaný, byla tedy 97% návratnost. Po kontrole dotazníků byly dva dotazníky vyloučeny, a to z důvodu nedostatečného vyplnění. Platných dotazníků bylo 73 (jednalo se tedy o 95 % platných dotazníků).

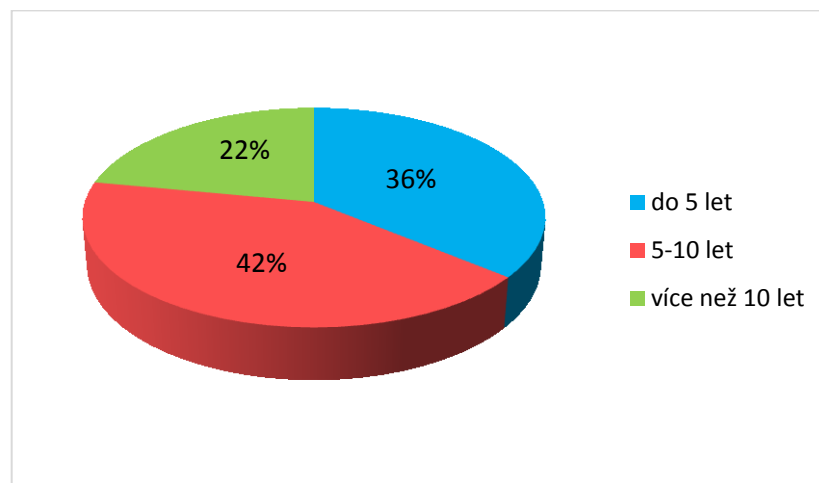
## 6 INTERPRETACE A ANALÝZA ZÍSKANÝCH DAT

### Otázka 1 – Jak dlouho jste ve služebním poměru u PČR?

Tab. 1 Délka služebního poměru respondentů u PČR

Varianty k odpovědi	AČ	RČ (%)
do 5 let	26	36
5 – 10 let	31	42
více než 10 let	16	22
Celkem	73	100

Graf 1 Délka služebního poměru respondentů u PČR



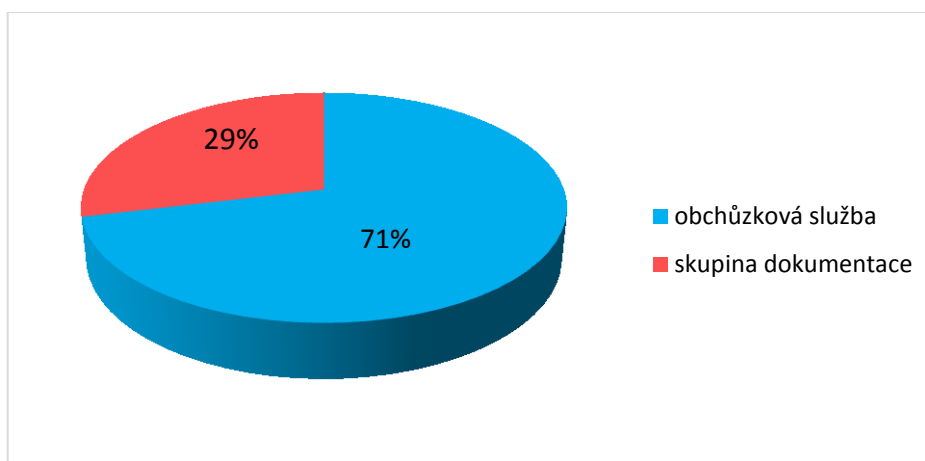
Nejpočetnější skupinou respondentů z výzkumného souboru byli policisté sloužící 5 - 10 let, a to 42 % (31). Ve spojitosti se skupinou policistů s dobou praxe více než deset let, kterých bylo 22 % (16) by se dalo říci, že ve větší části výzkumného souboru odpovídali již zkušenější policisté.

## Otázka 2 – Na jaké pracovní pozici sloužíte?

Tab. 2 Na jaké pracovní pozici sloužíte?

Varianty k odpovědi	AČ	RČ (%)
obchůzková služba	52	71
skupina dokumentace	21	29
Celkem	73	100

Graf 2 Pracovní pozice respondentů



Z celkového výzkumného souboru bylo 71 % (52) respondentů sloužících na obchůzkové službě a 29 % (21) ve skupině dokumentace. Tomuto odpovídá i běžného složení obvodních oddělení. Policistů ve skupině dokumentace bývá v poměru s policisty na obchůzkové službě méně.

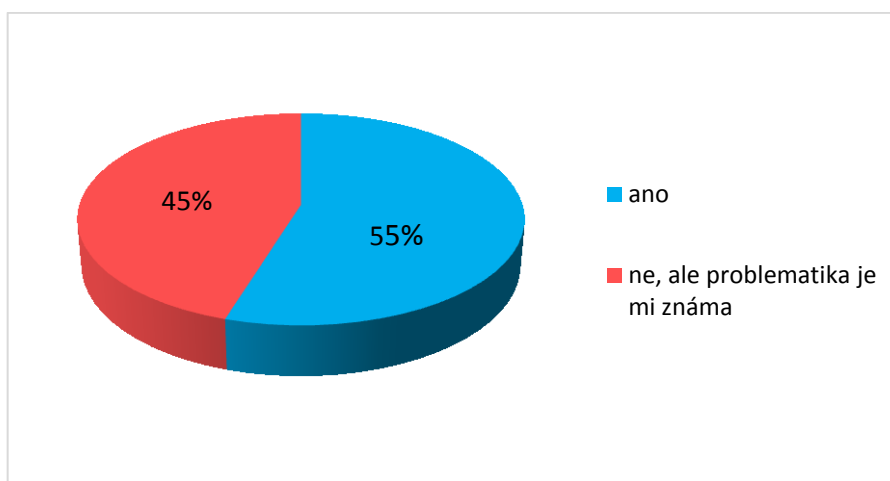
Zjednodušeně by se dalo říci, že policisté v obchůzkové službě jsou ti, kteří vykonávají služby přednostně na ulici a vyjíždějí k jednotlivým oznámením občanů. Co se týče skupiny dokumentace, tak jde o policisty, kteří se též pohybují v terénu, ale jejich hlavní náplní je zpracovávání méně závažných trestných činů. Je nutné podotknout, že na větších obvodních odděleních realizují vykazání zejména právě policisté skupiny dokumentace. V realizaci složitějšího úkonu vykazání jsou tedy zpravidla nejzkušenější. Na větších obvodních odděleních je policistů skupiny dokumentace větší počet, a tak bývají přítomni téměř v každou denní dobu. Na menších obvodních odděleních nemusí být policista skupiny dokumentace vždy přítomen, jelikož jich zde slouží méně, tak musí k vykazání přistoupit i policista obchůzkové služby.

## Otázka 3 – Vykazoval jste již násilnou osobu ze společného bydlení?

Tab. 3 Poměr již vykazujících/nevykazujících respondentů

Varianty k odpovědi	AČ	RČ (%)
ano	40	55
ne, ale je mi problematika vykázání a s ním spojené případy dobře známa	33	45
Celkem	73	100

Graf 3 Poměr již vykazujících/nevykazujících respondentů



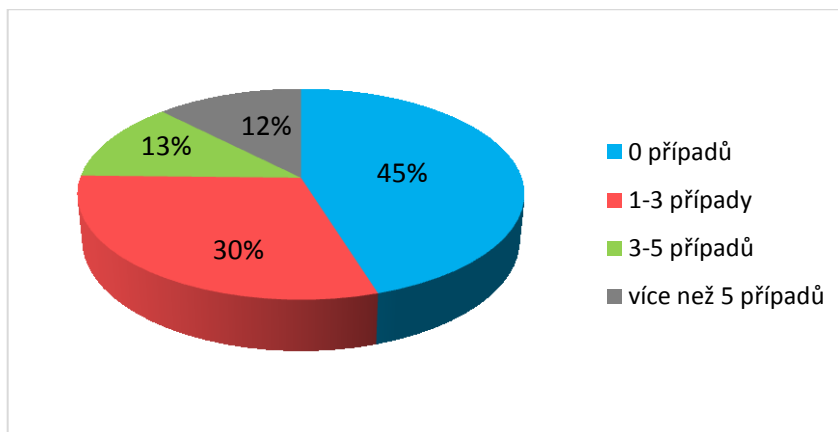
Z odpovědí na třetí otázku je zřejmé, že nadpoloviční většina respondentů sama realizovala vykázání násilné osoby ze společného obydlí. Jednalo se celkem o 55 % (40) dotazovaných. 45 % policistů uvedlo, že nerealizovalo vykázání, nicméně je jim problematika vykázání a s ním spojené případy známa. Zde se domníváme, že ne každý policista s dotazovaných musel realizovat vykázání, avšak mohl být prvotně na místě oznámeného incidentu přítomen. Prováděl prvotní úkony, šetření možná i služební zákrok za užití donucovacích prostředků. Mohl zajišťovat místo činu. Těmto policistům jsou tak známy skutečnosti ohledně páchaného domácího násilí a následného vykazování. Byly jsme tedy rádi za jejich odpovědi na další dotazníkové otázky, plynoucí z jejich zkušeností.

Otázka 4 – Kolik případů domácí násilí, s následným vykázáním násilné osoby ze společného obydlí, jste zatím řešil(a) (od roku 2008, kdy vešel v účinnost nový zákon o policii ČR, do současnosti)?

*Tab. 4 Množství případů s následným vykázáním řešených respondenty*

Varianty k odpovědi	AČ	RČ (%)
0 případů	33	45
1 – 3 případy	22	30
3 – 5 případů	9	13
více než 5 případů	9	12
Celkem	73	100

*Graf 4 Množství případů s následným vykázáním řešených respondenty*



Cílem otázky č. 4 bylo zjistit, kolik respondentů realizovalo vykázání násilné osoby ze společného obydlí. 45 % (33) z celkového počtu dotazovaných nevykázalo. Počet odpovědí na tuto otázku samozřejmě koresponduje s počtem odpovědí na předchozí otázku č. 3. V 30 % (22) policisté uvedli, že realizovali vykázání v 1 - 3 případech. Ve 13 % (9) respondentů uvedlo, že vykazovalo násilnou osobu ze společného obydlí v 3 - 5 případech. Skupinu respondentů, jež označila odpověď d), lze považovat za velmi zkušenou. Na otázku, kdo vykazoval násilnou osobu ve více než 5 případech, z výzkumného souboru odpovědělo 12 % (9) respondentů.

Záměrem otázky nebylo zjistit konkrétní počet vykázaní na policistu. Za stanovené období od roku 2008 do současnosti by si někteří možná ani přesně nevzpomněli, kolik realizovali vykázaní. Zjištění by bylo irelevantní. V tomto případě by bylo možné využít statistik. Avšak cílem bylo ukázat, v jaké míře policisté výzkumného souboru realizovali vykázaní.

Položka 5 – Seřadte následující formy vztahu mezi aktéry domácího násilí podle frekvence výskytu tak, že odpovědi, kde je nejvyšší frekvence výskytu, přiřadíte číslo 1, a k odpovědi, kde je nejnižší frekvence výskytu, přiřadíte číslo 6.

*Tab. 5 Stupnicové položky forem vztahu*

Forma vztahu	1	2	3	4	5	6	Celkem
manžel x manželka	10	52	11	0	0	0	73
druh x družka	60	12	1	0	0	0	73
rozvedené manželství	1	2	16	15	22	17	73
rodič x dítě	2	6	37	23	5	0	73
spolubydlící	0	1	6	13	19	34	73
potomek x senior	0	0	2	22	27	22	73
Celkem	73	73	73	73	73	73	

*Tab. 6 Pořadí výskytu a počet bodů jednotlivých forem vztahu*

Pořadí	Forma násilí	body
1	druh x družka	1,192
2	manžel x manželka	2,014
3	rodič x dítě	3,315
4	rozvedené manželství	4,452
5	potomek x senior	4,945
6	spolubydlící	5,082

Účelem této položky bylo zjistit, jakou formu měl obvykle vztah, při kterém bylo realizováno vykázání násilné osoby ze společného obydlí. Bylo využito stupnicových položek, kde měli respondenti možnost v rámci škály seřadit, jak často se s danou formou vztahu setkávali. Výsledky pro nás byly důležité zejména proto, abychom mohli dále zkoumat odpoutání se ohrožené osoby od násilné.

V této zkoumané položce bylo nutné, aby se výsledek nejčastěji vyskytované formy vztahu blížil co nejvíce k č. 1. Dle respondentů byla nejčastější forma vztahu aktérů domácího násilí druh x družka, v bodovém hodnocení následuje forma manžel x manželka a na třetím místě se v bodovém hodnocení umístila forma vztahu dítě rodič.

V bodovém hodnocení položky pak následují tyto formy vztahu: v pořadí respondentů čtvrté místo - rozvedené manželství, v pořadí páté místo – potomek x senior, v pořadí šesté místo - spolubydlíci. Je nutné podotknout, že soužití druh x družka, je soužití partnerské, kdy osoby žijí po delší dobu ve společné domácnosti.

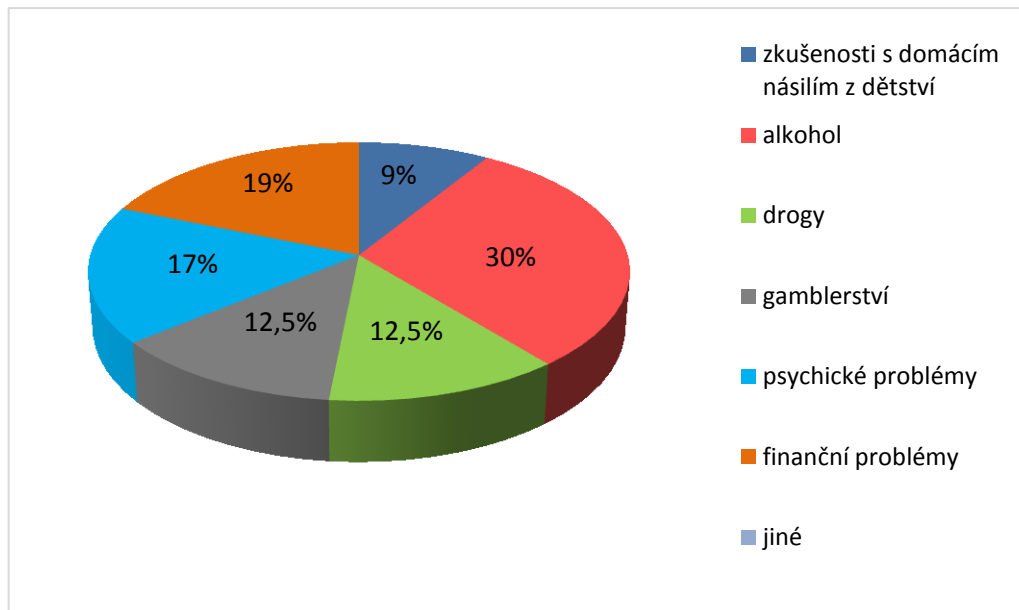
Otázka 6 – Jaké problémy obvykle provází násilnou osobu páchající domácí násilí? (lze označit více možností)

*Tab. 7 Problémy provázející násilnou osobu páchající DN*

Varianty k odpovědi	AČ	RČ (%)
zkušenosti s domácím násilím z dětství	17	9
alkohol	58	30
drogy	24	12,5
gamblerství	24	12,5
psychické problémy	33	17
finanční problémy	36	19
jiné	0	0
Celkem	192	100



Graf 5 Problémy provázející násilnou osobu páchající DN



Otázkou bylo od respondentů zjišťováno, jaké problémy obvykle provázejí násilnou osobu páchající domácí násilí. Dotazovaní se nejvíce shodli na tom, že násilnou osobu provázejí problémy s alkoholem a to v 30 %. Problémy s alkoholem byly zastoupeny v nejrozsáhlejší míře, oproti jiným možnostem.

Dle respondentů následují finanční problémy s 19 % a po nich problémy psychického rázu s 17 %. K možným finančním problémům by bylo možné uvést, že zde může být spojitost s neschopností najít si práci. Domníváme se tedy, že osoba bez práce, pobývající ve větší míře doma, s finančními problémy a užívající v časté míře alkohol, může být nejčastějším pachatelem domácího násilí.

Až na čtvrté pozici se dle respondentů sešly dva možné problémy, s nimiž se násilné osoby potýkají, a to gamblerství a drogová závislost. V rámci těchto dvou možností respondenti shodně odpověděli ve 12,5 %. Je možné si povšimnout, že dle respondentů gamblerství zaostává za finančními problémy, které násilnou osobu provází. I když dle zralé úvahy je gamblerství bezesporu příčinou, jenž může osobu do finančních potíží uvést.

V 9 % pak respondenti uvedli, že násilnou osobu provází zkušenosti z dětství. Možnost odpovědi "jiné" nikdo z respondentů nevyužil.

Položka 7 – Seřadte následující formy násilí podle frekvence výskytu tak, že k odpovědi, kde je nejvyšší frekvence výskytu, přiřadíte číslo 1, a k odpovědi, kde je nejnižší frekvence výskytu, přiřadíte číslo 5.

*Tab. 8 Stupnicové položky forem násilí*

Forma násilí	1	2	3	4	5	Celkem
fyzické	39	29	2	3	0	73
psychické	33	31	8	1	0	73
sexuální	0	1	19	13	40	73
sociální	0	4	26	28	15	73
ekonomické	1	8	18	28	18	73
Celkem	73	73	73	73	73	

*Tab. 9 Pořadí výskytu a počet bodů jednotlivých forem násilí*

Pořadí	Forma násilí	body
1	fyzické	1,575
2	psychické	1,685
3	ekonomické	3,740
3	sociální	3,740
4	sexuální	4,260

Stupnicovou položkou č. 7 bylo dle respondentů zjišťováno, k jaké formě násilí před realizací vykázaní docházelo. V rámci položky bylo opět přistoupeno k bodové možnosti uvedení četnosti výskytu jednotlivých forem násilí.

Co se týče výsledků dotazníkového zkoumání, bylo v této položce nutné, aby se výsledek nejčastěji vyskytované formy násilí blížil co nejvíce k č. 1. Dle zkušeností respondentů byla nejčastější forma páchaného násilí uvedena forma fyzického násilí. Na druhé pozici v těsném sledu figuruje násilí psychické. Již s větším odstupem bylo zjištěno, že dle respon-

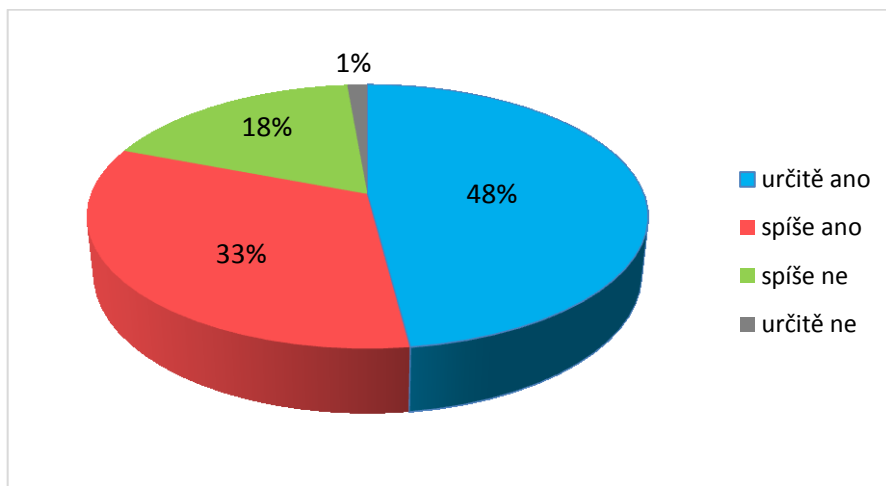
dentů se na třetí pozici umístily hned dvě položky, a to násilí ekonomické a násilí sociální. V poslední řadě bodového systému uvedly, že se vyskytuje násilí sexuální.

Otázka 8 – Domníváte se, že může vykázaní ze společného obydlí na násilnou osobu působit tak, aby mělo výchovný účinek?

Tab. 10 Výchovný účinek vykázaní

Varianty k odpovědi	AČ	RČ (%)
určitě ano	35	48
spíše ano	24	33
spíše ne	13	18
určitě ne	1	1
nevím	0	0
Celkem	73	100

Graf 6 Výchovný účinek vykázaní



Osmá otázka v pořadí dotazníku byla zaměřena na hlavní výzkumný cíl projektu. Šlo o názor respondentů, jak vnímají skutečnost, že by mohlo vykázaní, ač jako preventivní prostředek, působit na násilnou osobu také jako prostředek výchovný. Téměř polovina dotazovaných a to 48 % (35) uvedla, že by vykázaní určitě mohlo takto působit. Ve 33 % (24)

se respondenti také přikláněli ke kladné odpovědi. Je zřejmé, že většina respondentů souhlasila s možným výchovným účinkem působícím na násilnou osobu v rámci vykázání.

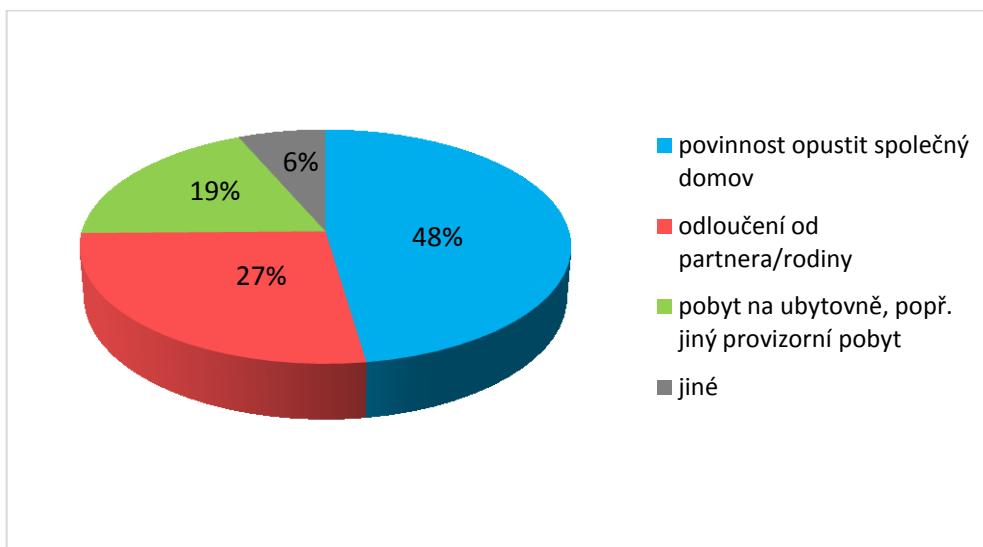
18 % (13) procent respondentů se v tomto smyslu vyjádřila negativně, tedy že by vykázání spíše nepůsobilo jako výchovný prostředek a jeden respondent se vyslovil, že nemůže vykázání určitě působit výchovně.

Otázka 9 – Jaké faktory mohou přispívat k tomu, aby vykázání mohlo působit na násilnou osobu jako výchovný účinek? (lze označit více možností)

*Tab. 11 Faktory přispívající k tomu, aby vykázání působilo jako výchovný účinek*

Varianty k odpovědi	AČ	RČ (%)
povinnost opustit společný domov	51	48
odloučení od partnera/rodiny	29	27
pobyt na ubytovně, popř. jiný způsob provizorního pobytu	20	19
jiné	7	7
Celkem	107	100

*Graf 7 Faktory přispívající k tomu, aby vykázání působilo jako výchovný účinek*



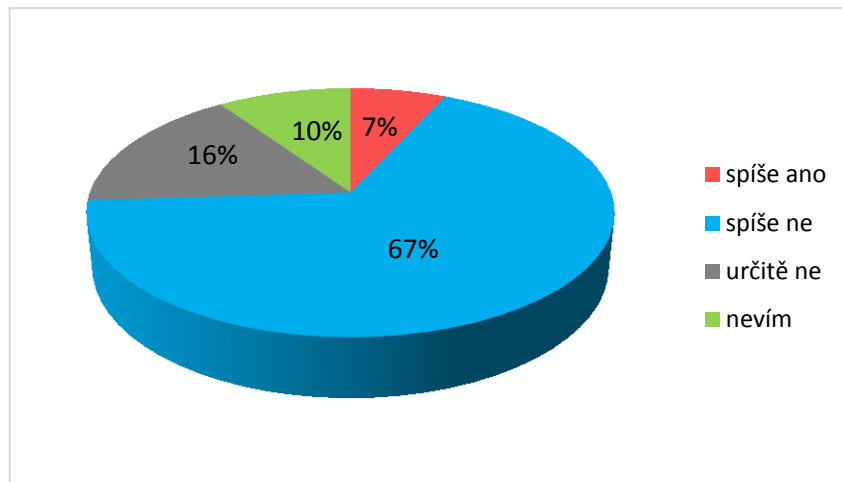
Otázka č. 8 se zabývala další dílčí skutečností, týkající se hlavní výzkumné otázky. A to jaké faktory mohou přispět k tomu, aby vykázaní ze společného obydlí působilo na násilnou osobu výchovně. Respondenti mohli označit vícero odpovědí, ale také se mohli samostatně vyjádřit k dalšímu možnému faktoru. Nejvíce označovaný činitel se 48 %, jenž může působit na násilnou osobu výchovně, je samotná povinnost opustit společný domov. Dalším činitelem bylo odloučení násilné osoby od partnera/rodiny, tudíž odloučení od osob ohrožených. Činitelem s 19 %, který dále může na násilnou osobu působit, je pobyt v rámci vykázaní na ubytovně, popř. na jiném provizorně zřízeném způsobu ubytování. Využívání služeb ubytovacích zařízení násilnými osobami jsme zmiňovali již v teoretické části. Policisté jsou totiž povinni předat násilně vykázané osobě seznam ubytování v blízkém okolí. Násilné osoby mnohdy využijí možnosti ubytování u svých rodinných příslušníků. Toto může být pro násilnou osobu velmi ponižující. Respondenti měli možnost uvést vlastními slovy i jinou nežli nabízenou volbu. Čtyři dotazovaní se vyjádřili, že neví, jací činitelé mohou působit a dva respondenti shodně uvedli, že na násilnou osobu může působit povinnost opustit nemovitost, kde je jediným a výhradním vlastníkem. Jednou též respondent uvedl v odpovědi "jiné", že výchovně působící činitel na násilnou osobu může být i doba vykázaní, kdy má možnost přemýšlet o svém nevhodném chování vůči ohrožené osobě.

Otázka 10 – Opakuje se domácí násilí po realizaci vykázaní?

*Tab. 12 Opakovanost DN po vykázaní*

Variety k odpovědi	AČ	RČ (%)
určitě ano	0	0
spíše ano	5	7
spíše ne	49	67
určitě ne	12	16
nevím	7	10
Celkem	73	100

Graf 8 Opakovanost DN po vykázání



Otázkou č. 10 bylo zjišťováno to, zda se dle zkušeností respondentů domácí násilí po realizaci vykázání opakuje. Touto otázkou řešíme jednu z dílčích výzkumných otázek.

S možnou odpovědí "spíše ne" vyslovilo souhlas celkem 67% (49) dotazovaných z výzkumného souboru. Jde o vysoký počet. Ve spojitosti s variantou odpovědi "určitě ne", na niž odpovědělo 16 % (12) respondentů, by se dalo říci, že se domácí násilí po již realizovaném vykázání na Zlínsku neopakuje.

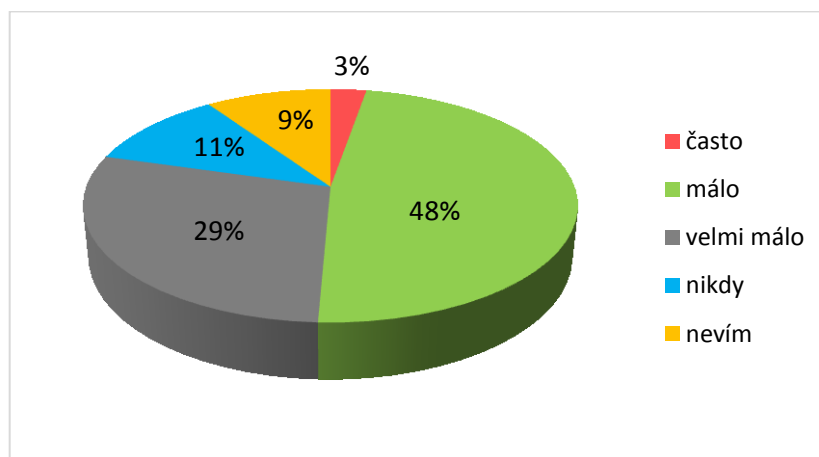
Domníváme se, že tímto by se dalo dokladovat, možné výchovné působení vykázání na násilnou osobu. Avšak je nutné podotknout, že dle zkušeností výzkumného souboru respondentů se 7 % (5) respondentů vyslovilo, že se domácí násilí po realizaci spíše opakovalo. 10 % (7) respondentů na tuto otázku odpovědělo možností "nevím".

## Otázka 11 – V jaké míře se domácí násilí opakuje?

Tab. 13 Míra opakovanosti DN

Varianty k odpovědi	AČ	RČ (%)
velmi často	0	0
často	2	3
málo	35	48
velmi málo	21	29
nikdy	8	11
nevím	7	9
Celkem	73	100

Graf 9 Míra opakovanosti DN



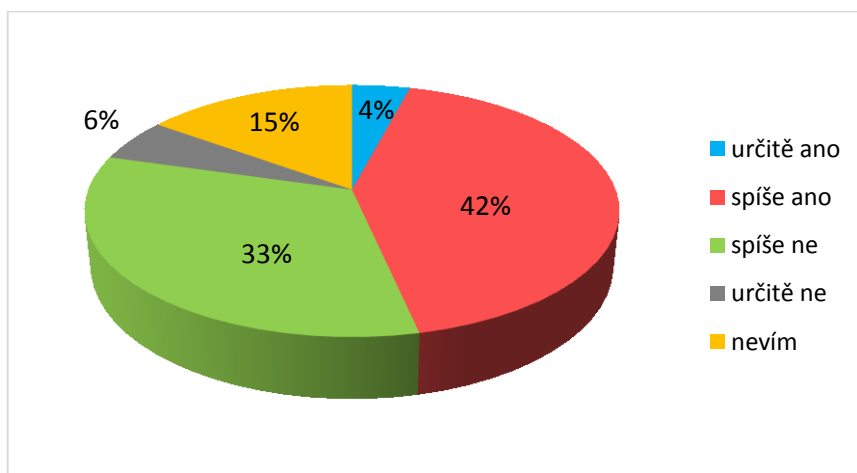
V otázce č. 11 bylo od respondentů požadováno, aby se vyjádřili k tomu, v jaké míře k opakování domácího násilí po realizaci vykázaní docházelo. Nejvíce, a to 48 % (35) dotazovaných, odpovědělo na otázku možností "málo". Dalších 29 % (21) dotazovaných označilo variantu odpovědi "velmi málo". 11% (8) dotazovaných se vyslovilo pro možnost, že se domácí násilí nikdy neopakuje. Můžeme tedy usuzovat, že dle zkušeností respondentů se domácí násilí malou měrou po realizaci vykázaní opakuje. Jen tři procenta (2) se vyslovila pro možnost "často". 9% (7) respondentů uvedlo, že neví jak se na tuto otázku vyjádřit. Je také nutno zmínit, že velmi častá míra opakovanosti domácího násilí dle respondentů není.

Otázka 12 – Daří se ohroženým osobám odpoutat se v rámci doby vykazání od násilné osoby? (rozvod, rozchod, odstěhování se ze společného obydlí)

*Tab. 14 Úspěšnost ohrožených osob v odpoutání se od násilné osoby*

Varianty k odpovědi	AČ	RČ (%)
určitě ano	3	4
spíše ano	31	42
spíše ne	24	33
určitě ne	4	6
nevím	11	15
Celkem	73	100

*Graf 10 Úspěšnost ohrožených osob v odpoutání se od násilné osoby*



Otázka je zaměřena na druhý dílčí výzkumný cíl. Z odpovědí na otázku č. 12 je zřejmé, že 42 % (31) dotazovaných se přiklonilo k variantě odpovědi "spíše ano". Ve 4 % (3) respondenti odpověděli, že je určitě schopna se odpoutat. Větší procento respondentů se tedy domnívá, že je ohrožená osoba schopná odpoutat se od násilné osoby. Avšak nemalá část dotazovaných se vyslovila také k tomu, že to ohrožená osoba nedokáže. Konkrétně možnost "spíše ne" volilo 33 % (24) dotazovaných a možnost "určitě ne", volilo dalších 6 % (4) dotazovaných. 15 % (11) nemělo s touto problematikou zkušenosti a označilo možnost odpovědi "nevím".

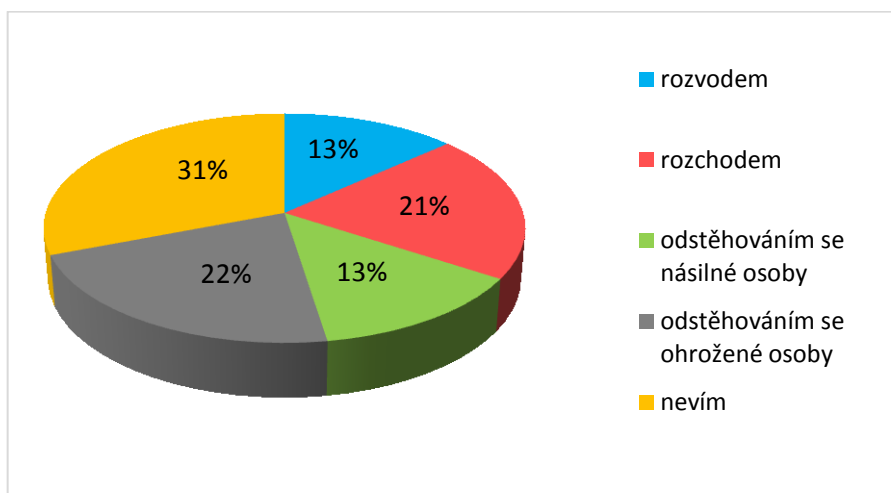


Otázka 13 – Pokud ano, jakým způsobem se ohrožená osoba od násilné odpoutala? (lze označit více možností)

Tab. 15 Způsoby odpoutání se ohrožené osoby od násilné

Varianty k odpovědi	AČ	RČ (%)
rozvodem	16	13
rozchodem	25	21
odstěhováním se násilné osoby	16	13
odstěhováním se ohrožené osoby	26	22
nevím	37	31
jiné	0	0
Celkem	120	100

Graf 11 Způsoby odpoutání se ohrožené osoby od násilné



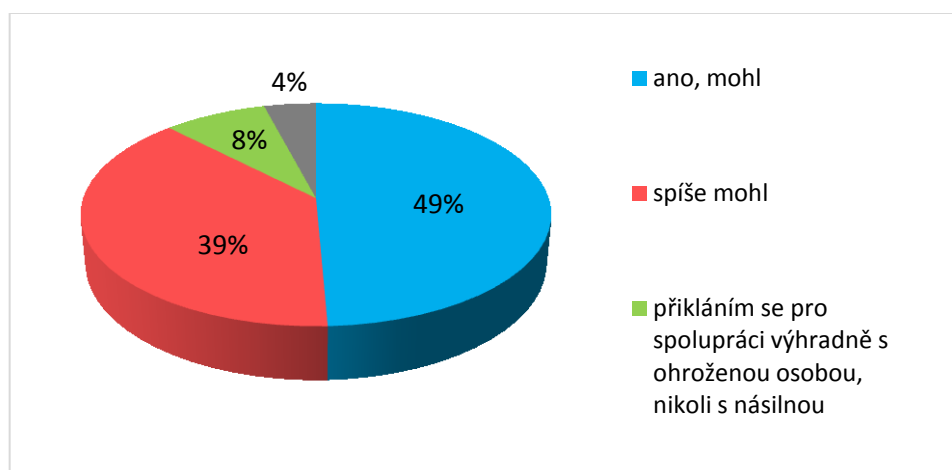
Cílem otázky č. 13 bylo zjistit, jakým způsobem se dle zkušeností respondentů podařilo ohrožené osobě odpoutat se od osoby násilné v rámci vykázaní. Respondenti měli možnost v otázce odpovědět na více nabízených odpovědí a měli i možnost uvést vlastní odpověď. Ve 22 % procentech respondenti poukázali na skutečnost, že se ohrožená osoba odstěhovala ze společného obydlí. S tímto by mohl korespondovat 21% výsledek u varianty odpovědi, že se ohrožená osoba rozešla s násilnou osobou/partnerem. Následně došlo ke shodě výsledku u odpovědi, „rozvodem“ a „odstěhováním se násilné osoby“. Obě tyto možnosti respondenti volili shodně ve 13 %. Jinou vlastní odpověď nikdo neuvedl.

Otázka 14 – Intervenční centrum pro Zlínský kraj navazuje kontakt pouze s ohroženou osobou. Domníváte se, že by s násilnou osobou mohl v rámci vykázaní vejít ve styk sociální pracovník/sociální pedagog? (Za podmínky, že o to bude mít násilná osoba zájem. Jednalo by se pravděpodobně o pohovor, při kterém by se pracovník pokusil poradit násilné osobě s tíživou životní situací – závislosti, psychické problémy, finanční problémy, apod.)

Tab. 16 *Vhodnost spolupráce sociálního pracovníka/pedagoga s násilnou osobou*

Varianty k odpovědi	AČ	RČ (%)
ano, mohl	36	49
spíše mohl	28	38
přikláním se pro spolupráci výhradně s ohroženou osobou, nikoli s násilnou osobou	6	8
ne, domnívám se, že to není žádoucí	3	4
Celkem	73	100

Graf 12 *Vhodnost spolupráce sociálního pracovníka/pedagoga s násilnou osobou*



Otázka č. 14 v dotazníku se zabývala třetím dílčím výzkumným cílem. Respondenti byli dotazováni, zda by bylo dle jejich názoru vhodné, aby intervenční centrum spolupracovalo i s osobou násilnou. Dotazovaní se ve 49 % (36) přiklonili k odpovědi „ano mohl“ a dalších 38 % (28) uvedlo variantu odpovědi „spíše mohl“. Většina respondentů se tak

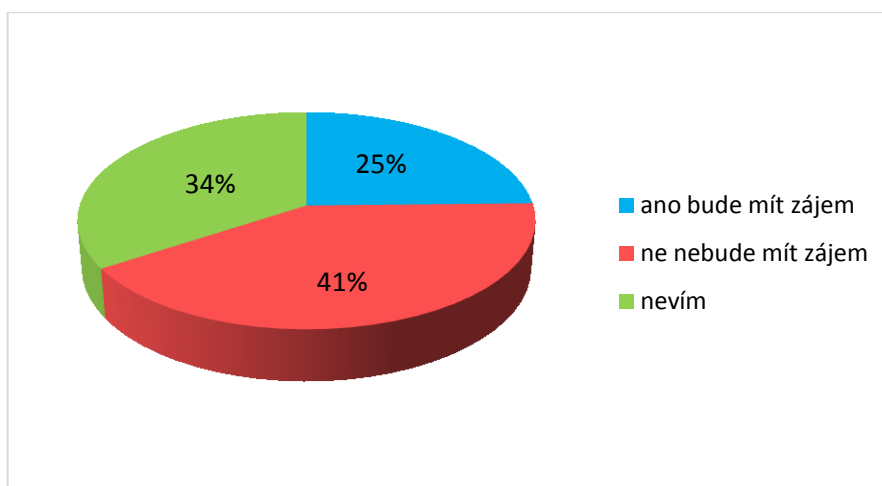
svým názorem připojila k možnosti, že by v rámci vykázání mohl s násilnou osobou vejít ve styk sociální pracovník intervenčního centra. Jen v 8 % (6) se respondenti přiklonili k možnosti, že jsou výhradně pro spolupráci intervenčního centra s ohroženou osobou, nikoli s násilnou osobou. Na odpověď „ne, domnívám se, že to není žádoucí“ odpověděla celkem 4 % (3) respondentů.

#### Otázka 15 – Myslíte si, že bude mít o tuto spolupráci násilná osoba zájem?

*Tab. 17 Možnost zájmu násilné osoby o spolupráci s IC*

Varianty k odpovědi	AČ	RČ (%)
ano bude mít zájem	18	25
ne nebude mít zájem	30	41
nevím	25	34
Celkem	73	100

*Graf 13 Možnost zájmu násilné osoby o spolupráci s IC*



V otázce č. 15 se ve 41 % (30) respondenti vyjádřili, že i když je z předchozí otázky zřejmé, že by intervence sociálního pracovníka s násilníkem byla vhodná, tak dle jejich názoru, o to nebude mít násilná osoba zájem. Toto zjištění by souhlasilo i s tvrzením Špaténkové v teoretické části kapitoly 3.6, že násilným osobám chybí vnitřní motivace se změnit. Čtvrtina respondentů, tedy 25 % (18) uvedla, že by násilná osoba o spolupráci

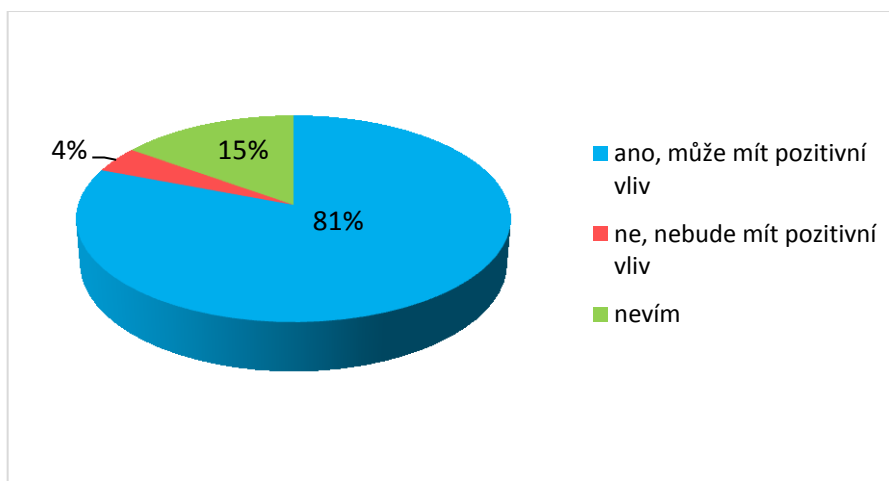
s intervenčním centrem mohla mít zájem a 34 % (25) dotazovaných neví, zda bude mít o předmětnou spolupráci násilná osoba zájem.

Otázka 16 – Mohla by mít tato intervence ze strany sociálního pracovníka/sociálního pedagoga pozitivní vliv na chování násilné osoby?

*Tab. 18 Vliv sociálního pracovníka/pedagoga na chování násilné osoby*

Varianty k odpovědi	AČ	RČ (%)
ano, může mít pozitivní vliv	59	81
ne, nebude mít pozitivní vliv	3	4
nevím	11	15
Celkem	73	100

*Graf 14 Vliv sociálního pracovníka/pedagoga na chování násilné osoby*



V poslední otázce dotazníkového šetření se 81 % (59) dotazovaných vyslovilo k tomu, že by spolupráce intervenčního centra s násilnou osobou v rámci vykázání mohla mít pozitivní vliv. 4 % (3) dotazovaných s tímto nesouhlasí a 15 % (11) respondentů označilo odpověď "nevím".

## 6.1 Shrnutí výzkumného šetření

Jak již název práce napovídá, hlavním předmětem zkoumání bylo, jestli vykázaní násilné osoby v rámci domácího násilí může mít výchovný účinek na násilnou/vykazovanou osobu, a může tak být určitým druhem výchovného prostředku. Hlavním předmětem zkoumání pak bylo zjistit, jaký činitel může takto na vykázanou/násilnou osobu působit. Samozřejmě za uvědomění si, že vykázaní je spíše prostředkem preventivním a jeho hlavním cílem je ochránění ohrožené osoby před násilníkem.

Společně s hlavním cílem výzkumu byly zkoumány i další tři vedlejší dílčí cíle.

Výzkumný projekt probíhal na Zlínsku, tedy na území bývalého okresu Zlín, a jako výzkumný soubor byli vybráni policisté pořádkové policie ČR, sloužící na obvodních odděleních teritoria výzkumu. V rámci kapitoly 5.3. bylo zmíněno, že jde o složku policie, jež přichází do kontaktu s případy domácího násilí a následného vykázaní násilné osoby ze společného obydlí nejčastěji. Jsou v kontaktu s účastníky domácího násilí na počátcích řešení vykázaní, při kontrolách v rámci průběhu vykázaní a i následně po realizaci vykázaní, popř. když se domácí násilí opakuje. Původním záměrem bylo do výzkumného souboru zahrnout i pracovníky Intervenčního centra Zlínského kraje. Po rozhovoru s ředitelkou Intervenčního centra Zlínského kraje však bylo zjištěno, že pro jejich centrum pracují v rámci sociálních a právních služeb pouze 4 pracovníci, včetně jí samotné. Po zvážení jsme se tedy rozhodli, že takový počet pracovníků by pro kvantitativní výzkum nebyl rozhodující, takže jsme je do výzkumného souboru nezařadili. Takový soubor pracovníků by byl vhodnější pro výzkum kvalitativní.

Vyhodnocením dotazníkového šetření bylo zjištěno, že ve větší části odpovídali na dotazníky policisté, kteří slouží u policie České republiky více jak 5 let. Někteří i více než 10 let. Jde tedy o zkušenější policisty. Též se dotazovaní policisté vyjádřili, že se velkou měrou na samotných realizacích vykázaní podíleli. V interpretaci a analýze získaných dat bylo u otázky č. 3 zmiňováno, že i když se policisté samotné realizace vykázaní neúčastnili, tak mohli být přítomni řešení domácího násilí a následného vykázaní násilné osob ze společného obydlí. Např. prvotní přítomnost hlídky na místě incidentu, prvotní šetření, zajištění místa činu, popř. zakročení proti agresorovi. Těmto policistům jsou tak známy skutečnosti ohledně páchaného domácího násilí a následného vykazování. Byli jsme tedy rádi za jejich vyjádření se ke všem ostatním otázkám dotazníkového šetření. Několika otázkami v dotazníku jsme následně zjišťovali okolnosti páchaného domácího násilí při realizaci následného vykázaní. Podle zkušeností respondentů byla zjišťována

forma vztahu aktérů domácího násilí, obvyklá forma páchaného domácího násilí a problémy, jež mohou provázet násilnou osobu.

Mezi nejfrekventovanější formy vztahu, v nichž dochází k páchaní domácího násilí s následným vykááním násilné osoby, patří vztah druh x družka, v blízkém závěsu následuje manžel x manželka a v dalším sledu dle dotazovaných pokračuje forma vztahu rodič x dítě. Forma vztahu rodič x dítě by odpovídala informacím v teoretické části v kapitole 2.2.3, že děti přihlížející domácímu násilí se též stávají ohroženou osobou domácího násilí a následného vykáání.

Dále jsme zkoumali nejčastější formu páchaného domácího násilí. Dle názorů dotazovaných jsme zjistili, že na Zlínsku je pácháno převážně násilí fyzické a poté psychické.

Zásadní bylo vyhodnocení otázek dotazníkového šetření zabývající se hlavní výzkumnou otázkou, a to, zda může vykáání působit na násilnou osobu jako výchovný prostředek. Z dotazníkového šetření vyplynulo, že víc než 2/3 respondentů si myslí, že může mít vykáání i výchovný účinek na násilnou osobu. Hlavními činiteli, vycházející nám z dotazníku, jsou opuštění společného domova násilnou osobou, poté odloučení od rodiny/partnera a nakonec provizorní pobyt na ubytovně.

V rámci první dílčí výzkumné otázky bylo dle respondentů výzkumného souboru zjištěno, že se domácí násilí po realizaci vykáání na Zlínsku spíše neopakuje. Míra opakování dle respondentů je velmi malá.

Šetřením za pomoci sestaveného dotazníku bylo na dílčí výzkumnou otázku číslo dva zjištěno, že dle zkušeností respondentů existují rozporuplné názory, zda se ohrožená osoba dokáže v rámci vykáání odpoutat od osoby násilné. Kladně se vyjádřila většina, tedy 46 %, ale negativní odezva byla v těsném závěsu, 39 %. Co do způsobu odpoutání se ohrožené osoby od násilné bylo zjištěno, že se nejčastěji ohrožená osoba odstěhuje ze společného obydlí a rozejde se s partnerem.

Intervenční centrum Zlínského kraje v rámci vykáání spolupracuje jen s ohroženou osobou. Dotazníkovým šetřením tak bylo zjišťováno, zda je vhodné, aby intervenční centrum spolupracovalo i s osobou násilnou.

Většina respondentů se svým názorem připojila k možnosti, že by v rámci vykáání mohl s násilnou osobou vejít ve styk sociální pracovník intervenčního centra. Tímto zjištěním byl naplněn třetí a poslední výzkumný cíl.

I když byly výzkumem zjištěny skutečnosti týkající se vhodnosti spolupráce sociálního pracovníka s násilnou osobou, tak se respondenti v dotazníkovém šetření většinou shodli, že o tuto spolupráci nebude mít násilná osoba zájem. Zároveň bylo zjištěno, dle názorů respondentů, že by spolupráce sociálního pedagoga s násilnou osobou v rámci vykázaní měla bezesporu pozitivní vliv.

## 6.2 Doporučení pro praxi

O výsledcích našeho projektu by bylo vhodné seznámit policisty na Zlínsku krátkou prezentací se zjištěnými poznatky šetření.

Opakovanosti domácího násilí po realizaci vykázaní zřejmě nejde zabránit. Snad jen doporučit policistům jasné poučování násilných osob o trestnosti jejich protiprávního jednání a vystavení se tak možnosti trestního stíhání. Také bude vhodné, aby policisté řádně poučovali násilné osoby o domácím násilí a o tom, že mohou být v rámci domácího násilí vykázaní ze společného obydlí na dobu 10 dní až 6 měsíců.

V rámci možného odpoutání se ohrožené osoby v době vykázaní od násilníka bude opět ze strany policistů nutné apelovat na ohrožené osoby, aby v rámci vykázaní jen bezčinně nečekaly, než doba vykázaní skončí. Upozorňovat ohrožené osoby na skutečnosti, které se mohou stát, když budou jen přihlížet (zranění, psychické problémy, apod.). Bude nutné poučovat osoby a nabádat je ke spolupráci s intervenčním centrem, jehož pracovníci ohrožené osobě mohou pomoci. Je možné zdůraznit, že služby centra jsou bezplatné. Pozitivní vliv pak může mít slušný a empatický přístup policistů.

S výsledky šetření by bylo vhodné seznámit metodika pro domácí násilí Krajského ředitelství policie Zlínského kraje. Ten by mohl vejít ve styk s představiteli Intervenčního centra Zlínského kraje a společně by mohli hledat způsoby jak započít spolupráci centra s vykázanou násilnou osobou.

Pokud by byl program pomoci i násilným osobám aktivizován, bylo by vhodné zavést do interních aktů řízení Krajského ředitelství policie Zlín povinnost policistů poučit násilnou/vykázanou osobu o možnosti využít služeb intervenčního centra. Nabádat tyto osoby k této spolupráci, popř. hledat další způsoby jak násilné osoby k této spolupráci motivovat.

## ZÁVĚR

Bakalářská práce je zaměřena na domácí násilí a zejména institut vykázání násilné osoby ze společného obydlí, který je s ním již 10 let neoddělitelně spjat.

Vykázání jako institut má za cíl ochránit ohroženou osobu před násilníkem. V rámci doby vykázání, by pak měla ohrožená osoba nejlépe ve spolupráci s intervenčním centrem nalézt možnost, jak zabránit páchání dalšího domácího násilí ze strany násilníka, a to nejlépe odpoutáním se od osoby násilníka. Určitým způsobem ukončit kontakt s násilnou osobou po konci doby vykázání.

Institut vykázání a následná práce s aktéry domácího násilí je v současné době zaměřena pouze na osobu ohroženou. Což je sice žádoucí, protože především tato potřebuje odbornou pomoc, která se jí nabízí prostřednictvím intervenčního centra. Jak se ale postavit k násilné osobě? Kromě podání tzv. pomocné ruky ve formě předání seznamu ubytovacích zařízení vykazujícím policistou s ní nikdo dále v součinnosti není. Důvodem je totiž především to, že zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, který řeší tuto problematiku, explicitně vyjmenovává náplň intervenčních center a práci s násilnou osobou neumožňuje.

Intervenční centra mají poskytovat lidem jistotu, bezpečí a péči, která jak již bylo zmíněno je doposud určena výhradně ohroženým osobám.

Ač se také příkláníme zejména ke spolupráci intervenčního centra s ohroženou osobou, tak se současně ztotožňujeme s výsledky šetření projektu, kterými bylo zjištěno, že spolupráce intervenčního centra s násilnou osobou by byla vhodná a mohla by mít pozitivní vliv na násilnou osobu. Mohlo by tak být umocněno výchovné působení na násilnou osobu v rámci vykázání. Vhodné by bylo využití sociálně pedagogického přístupu, který má za úkol pomáhat osobám, jež se ocitly v tíživé životní situaci. A tomu je tak ve většině případů. Vlivem různých závislostí, finančních či pracovních problémů, popř. problémů psychických, se násilníci ocitají mimo svůj domov/obydlí.



**SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY**

BEDNÁŘOVÁ, Zdeňka a kol., 2009. *Domácí násilí. Zkušenosti sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*. Praha: Acorus. ISBN 978-80-254-5422-0.

CONWAYOVÁ, Helen, 2007. *Domácí násilí*. 1. vydání. Praha: Albatros. ISBN 978-80-00-01550-7.

ČÍRTKOVÁ, Ludmila a Petra VITOUŠOVÁ, 2007. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese*. Vyd. 1. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2014-2.

GAVORA, Peter, 2000. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido. ISBN 80-85931-79-6.

HARTL, Pavel a Helena HARTLOVÁ, 2010. *Velký psychologický slovník*. Vyd. 4. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-686-5.

HUŇKOVÁ, Markéta a Jiřina VOŇKOVÁ, 2004. *Domácí násilí v ČR z pohledu práva: (efektivnost právních norem ČR posuzovaná vzhledem k cíli ochrany společnosti před domácím násilím)*. Vyd. 1. Justiční akademie ČR.

CHRÁSKA, Miroslav, 2007. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Vyd. 1. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-1369-4.

KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka a kol., 2011. *Právo proti domácímu násilí*. Skripta. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck.

MATOUŠEK, Oldřich a kol., 2010. *Sociální práce v praxi*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-818-0.

SKALKOVÁ, Jarmila a kol., 1983. *Úvod do metodologie a metod pedagogického výzkumu*. Vyd. 1. Praha: SPN.

SPURNÝ, Joža, 1996. *Psychologie násilí: o psychologické podstatě násilí, jeho projevech a způsobech psychologické obrany proti němu*. Praha: Eurounion. ISBN 80-858-5830-4.

ŠEDIVÁ, Marie a kol., 2007. *Metodický rámec interdisciplinární spolupráce na místní úrovni při řešení případů domácího násilí*. Praha: Bílý kruh bezpečí. ISBN: 978-80-239-9449-0.

ŠEVČÍK, Drahomír, 2008. Činnost intervenčních center v České republice. In: *Domáce násilie – nová prax a nová legislatíva v Európe. Zborník príspevkov z medzinárodnej konferencie konanej v dňoch 15. – 16. októbra 2007*. Bratislava: Bratislavská vysoká škola práva, s. 105.

ŠEVČÍK, Drahomír a Naděžda ŠPATENKOVÁ, 2011. *Domáci násilí*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-690-2.

ŠPATENKOVÁ, N. a kol., 2011. *Krizová intervence pro praxi*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-2624-3.

VARGOVÁ, Branislava, Dana POKORNÁ a Marie TOUFAROVÁ, 2008. *Partnerské násilí*. Praha: Linde. ISBN 978-808-6131-764.

VLÁČIL, David, 2010. K některým praktickým aspektům rozhodování civilního soudu při ochraně před domácím násilím a jeho spolupráce s policejními orgány. In: *Sborník textů zaměřených na problematiku domácího násilí*. Centrum sociálních služeb Praha, s. 85.

VOŇKOVÁ, Jiřina a Ivana SPOUSTOVÁ, 2008. *Domáci násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha: Profem. ISBN 978-80-903626-7-3.

### Legislativa

ČESKO. Zákon č. 200/1990 Sb. o přestupcích. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Ročník 2016, částka 35. ISSN 1211-1244.

ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Ročník 2009, částka 11, s. 398. ISSN 1211-1244.

ČESKO. Zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Ročník 2008, částka 91, s. 4095. ISSN 1211-1244.

### Internetové zdroje

Bílý kruh bezpečí, 2009. *Pomoc obětem trestných činů: Domácí násilí* [online]. [cit. 2016-12-14]. Dostupné z: <http://www.domacinasili.cz/domaci-nasili/>

Bílý kruh bezpečí, 2009. *Pomoc obětem trestných činů: Domácí násilí* [online]. [cit. 2017-01-10]. Dostupné z: <http://www.bkb.cz/pomoc-obetem/domaci-nasili/co-je-a-co-neni-domaci-nasili/>

MARVÁNOVÁ - VARGOVÁ, Branislava a Marie VAVROŇOVÁ, 2006. *Od dobrého úmyslu k dobré spolupráci: Manuál pro efektivní interdisciplinární spolupráci v případech domácího násilí*. Praha: Sondy s.r.o. [online]. [cit. 2017-01-10]. Dostupné z: [http://fileserver.wave-network.org/trainingmanuals/Bridging\\_Gaps\\_Multi-Agency\\_Cooperation\\_2006\\_Czech.pdf](http://fileserver.wave-network.org/trainingmanuals/Bridging_Gaps_Multi-Agency_Cooperation_2006_Czech.pdf)

**SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK**

A kol.	a kolektiv
Apod.	a podobně
Atd.	a tak dále
Cit.	citace
ČR	Česká republika
Č	číslo
DN	domácí násilí
IC	intervenční centrum
Kč	koruny české
Např.	například
Odst.	odstavec
O.s.	občanský spolek
PČR	Policie České republiky
Písm.	písmeno
Popř.	popřípadě
Resp.	respektive
S.	strana
Sb.	Sbírka zákonů
Tzv.	takzvaná
Ust.	ustanovení
Z.	zákon
§	paragraf

**SEZNAM GRAFŮ**

<i>Graf 1 Délka služebního poměru respondentů u PČR.....</i>	43
<i>Graf 2 Pracovní pozice respondentů .....</i>	44
<i>Graf 3 Poměr již vykazujících/nevykazujících respondentů .....</i>	45
<i>Graf 4 Množství případů s následným vykazáním řešených respondenty .....</i>	46
<i>Graf 5 Problémy provázející násilnou osobu páchající DN.....</i>	49
<i>Graf 6 Výchovný účinek vykazání .....</i>	51
<i>Graf 7 Faktory přispívající k tomu, aby vykazání působilo jako výchovný účinek .....</i>	52
<i>Graf 8 Opakovanost DN po vykazání .....</i>	54
<i>Graf 9 Míra opakovanosti DN .....</i>	55
<i>Graf 10 Úspěšnost ohrožených osob v odpoutání se od násilné osoby .....</i>	56
<i>Graf 11 Způsoby odpoutání se ohrožené osoby od násilné .....</i>	57
<i>Graf 12 Vhodnost spolupráce sociálního pracovníka/pedagoga s násilnou osobou.....</i>	58
<i>Graf 13 Možnost zájmu násilné osoby o spolupráci s IC .....</i>	59
<i>Graf 14 Vliv sociálního pracovníka/pedagoga na chování násilné osoby .....</i>	60

**SEZNAM TABULEK**

<i>Tab. 1 Délka služebního poměru respondentů u PČR .....</i>	43
<i>Tab. 2 Na jaké pracovní pozici sloužíte? .....</i>	44
<i>Tab. 3 Poměr již vykazujících/nevykazujících respondentů.....</i>	45
<i>Tab. 4 Množství případů s následným vykázáním řešených respondenty .....</i>	46
<i>Tab. 5 Stupnicové položky forem vztahu .....</i>	47
<i>Tab. 6 Pořadí výskytu a počet bodů jednotlivých forem vztahu .....</i>	47
<i>Tab. 7 Problémy provázející násilnou osobu páchající DN .....</i>	48
<i>Tab. 8 Stupnicové položky forem násilí .....</i>	50
<i>Tab. 9 Pořadí výskytu a počet bodů jednotlivých forem násilí .....</i>	50
<i>Tab. 10 Výchovný účinek vykázání .....</i>	51
<i>Tab. 11 Faktory přispívající k tomu, aby vykázání působilo jako výchovný účinek.....</i>	52
<i>Tab. 12 Opakovanost DN po vykázání.....</i>	53
<i>Tab. 13 Míra opakovanosti DN .....</i>	55
<i>Tab. 14 Úspěšnost ohrožených osob v odpoutání se od násilné osoby.....</i>	56
<i>Tab. 15 Způsoby odpoutání se ohrožené osoby od násilné.....</i>	57
<i>Tab. 16 Vhodnost spolupráce sociálního pracovníka/pedagoga s násilnou osobou .....</i>	58
<i>Tab. 17 Možnost zájmu násilné osoby o spolupráci s IC.....</i>	59
<i>Tab. 18 Vliv sociálního pracovníka/pedagoga na chování násilné osoby.....</i>	60

## SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA P1: DOTAZNÍK

## PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

Vážený pane/paní. Mé jméno je Petr Pekař a dokončuji studium v oboru sociální pedagogiky, na Fakultě humanitních studií, na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně. Dovoluji si Vás požádat o vyplnění dotazníku, který se vztahuje k mé bakalářské práci. Ta se zabývá výzkumem domácího násilí na Zlínsku a zejména následným vykázáním násilné osoby ze společného obydlí, a to z pohledu policistů. Jde zejména o Vaše zkušenosti a o Váš názor na to, jak může působit vykázání na násilnou osobu. Zda se z Vašeho hlediska vykázání opakuje, zda je schopna se ohrožená osoba v rámci vykázání odpoutat od násilné, a zda je vhodné, aby s násilnou osobou, v rámci vykázání pracoval sociální pracovník. Dotazník je zcela anonymní a získané informace budou použity výhradně k účelům mé práce.

Děkuji za Váš čas a ochotu při vyplňování dotazníku.

Petr Pekař

Vhodným způsobem označte dle pokynů odpověď z Vaší volby.

1. Jak dlouho jste ve služebním poměru u PČR?
  - a) do 5 let
  - b) 5-10 let
  - c) více než 10 let
  
2. Na jaké pracovní pozici sloužíte?
  - a) obchůzková služba
  - b) skupina dokumentace
  
3. Vykazoval jste již násilnou osobu ze společného bydlení?
  - a) ano
  - b) ne, ale je mi problematika vykázání a s ním spojené případy dobře známa
  
4. Kolik případů domácího násilí, s následným vykázáním násilné osoby ze společného obydlí, jste zatím řešil(a) (od roku 2008, kdy vešel v účinnost nový zákon o policii ČR, do současnosti)?
  - a) 0 případů
  - b) 1 - 3 případy
  - c) 3 - 5 případů
  - d) více než 5 případů
  
5. Seřad'te následující formy vztahu mezi aktéry domácího násilí podle frekvence výskytu tak, že k odpovědi, kde je nejvyšší frekvence výskytu, přiřadíte číslo 1, a k odpovědi, kde je nejnižší frekvence výskytu, přiřadíte číslo 6.
  - a) manžel x manželka .....
  - b) druh x družka .....
  - c) rozvedené manželství .....
  - d) rodič x dítě .....
  - e) spolubydlíci .....
  - f) potomek x senior .....



6. Jaké problémy obvykle provází násilnou osobu páchající domácí násilí? (lze označit více možností)
- a) zkušenosti s domácím násilím z dětství
  - b) alkohol
  - c) drogy
  - d) gamblerství
  - e) psychické problémy
  - f) finanční problémy
  - g) jiné .....
7. Seřadte následující formy násilí podle frekvence výskytu tak, že k odpovědi, kde je nejvyšší frekvence výskytu, přiřadíte číslo 1, a k odpovědi, kde je nejnižší frekvence výskytu, přiřadíte číslo 5.
- a) fyzické násilí .....
  - b) psychické násilí .....
  - c) sexuální násilí .....
  - d) sociální násilí .....
  - e) ekonomické násilí .....
8. Domníváte se, že může vykázaní ze společného obydlí na násilnou osobu působit tak, aby mělo výchovný účinek?
- a) určitě ano
  - b) spíše ano
  - c) spíše ne
  - d) určitě ne
  - e) nevím
9. Jaké faktory mohou přispívat k tomu, aby vykázaní mohlo působit na násilnou osobu jako výchovný účinek? (lze označit více možností)
- a) povinnost opustit společný domov
  - b) odloučení od partnera/rodiny
  - c) pobyt na ubytovně, popř. jiný způsob provizorního pobytu
  - d) jiné.....
10. Opakuje se domácí násilí po realizaci vykázaní?
- a) určitě ano
  - b) spíše ano
  - c) spíše ne
  - d) určitě ne
  - e) nevím
11. V jaké míře se domácí násilí opakuje?
- a) velmi často
  - b) často
  - c) málo

- d) velmi málo
- e) nikdy
- f) nevím

12. Daří se ohroženým osobám odpoutat se v rámci doby vykazání od násilné osoby? (rozvod, rozchod, odstěhování se ze společného obydlí)

- a) určitě ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) určitě ne
- e) nevím

13. Pokud ano, jakým způsobem se ohrožená osoba od násilné odpoutala? (lze označit více možností)

- a) rozvodem
- b) rozchodem
- c) odstěhováním se násilné osoby
- d) odstěhováním se ohrožený osoby
- e) nevím
- f) jiné .....

14. Intervenční centrum pro Zlínský kraj navazuje kontakt pouze s ohroženou osobou. Domníváte se, že by s násilnou osobou mohl v rámci vykazání vejít ve styk sociální pracovník/sociální pedagog? (Za podmínky, že o to bude mít násilná osoba zájem. Jednalo by se pravděpodobně o pohovor, při kterém by se pracovník pokusil poradit násilné osobě s tíživou životní situací – závislostí, psychické problémy, finanční problémy, apod.)

- a) ano, mohl
- b) spíše mohl
- c) přikláním se pro spolupráci výhradně s ohroženou osobou, nikoli s násilnou osobou
- d) ne, domnívám se, že to není žádoucí

15. Myslíte si, že bude mít o tuto spolupráci násilná osoba zájem?

- a) ano bude mít zájem
- b) ne nebude mít zájem
- c) nevím

16. Mohla by mít tato intervence ze strany sociálního pracovníka/sociálního pedagoga pozitivní vliv na chování násilné osoby?

- a) ano, může mít pozitivní vliv
- b) ne, nebude mít pozitivní vliv
- c) nevím